

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS, 70^e JAARGANG NO.5, MEI 2009

ONZE VOGELS

De bleekrug zilverbek, een evaluatie na 3,5 jaar onderzoek

Het is 29 april 2004, wanneer de bevriende eigenaar van vogelspecialzaak 't Honk uit Nijmegen vlak voor sluitingstijd belt. In een groep vogels die hij uit import had aangeschaft, zat een wel erg bleke zilverbek. Of ik daar eens naar wilde kijken. Omdat dit vlak voor het begin van een korte vakantie was en het anders anderhalve week zou duren voordat ik in de gelegenheid zou zijn de zilverbek te bekijken, werd direct de auto gestart en naar de specialzaak gereden. Dit kon geen anderhalve week op zich laten wachten. Laten we eerlijk zijn: belangrijke zaken gaan voor. Aangekomen bij de dierenspecialzaak werd inderdaad een nog relatief jonge en erg bleke zilverbek aangetroffen. Twijfel over de kleur van deze vogel was genoeg om een klein deel van het vakantiegeld reeds nu uit te geven. De zilverbek ging mee naar huis.

de eerste bleekrug afkomstig uit import.

De eerste beschouwing

Thuis gekomen werd de vogel in een ruime kooi ondergebracht met diverse soorten zaad. Op Tenerife werd tussen de papegaaien van het Loro Park anderhalve week lang samen met Pieter v. d. Hooven nagedacht over de kleur van het zilverbekje. De kleur deed nog het meest denken aan de isabel spitsstaartmadame. De lichaamskleur was bleek en zacht bruin, terwijl de staart en buitenste vleugelpennen zwartbruin waren, nagenoeg gelijk aan de wildkleur. Besloten werd de vogel te paren aan een bruine zilverbek, zodat direct was uit te sluiten dat ik niet met een bruine mutant te doen had, die in de natuur geboren was. Niet ondenkbaar, want de zilverbekjes die afkomstig zijn uit de vrije natuur, zijn niet altijd even diepgekleurd als onze gedomesticeerde exemplaren. Na thuiskomst bleek de bleke zilverbek prima te zijn gewend. Omdat mijn verlof nog enkele dagen duurde kon ik het niet nalaten de vogel samen op te kooien met een zilverbekman. Gevoelsmatig was de bleke zilverbek een pop. Een bewijs hiervoor zou echter nog lang op zich laten wachten. Mevrouw bleek niets van de zilverbekman te moeten hebben, hoewel deze zijn best deed haar te behagen. Ook een tweede en een derde man werden niet aangekeken, hoe deze ook hun best deden. Werd mijn bleke madame bij een zilverbekpop geplaatst, dan was

alles rustig en werd er vriendelijk wat gekeuveld. Ik besloot haar met rust te laten en onder te brengen in een vlucht met meerdere poppen. Nooit echter zag ik enige balts of zang van mijn bleke zilverbek. Begin augustus 2004 was de vogel in goede conditie en naar mijn mening ook volledig op kleur. De lichaamskleur was nog steeds bleek en zacht bruin, terwijl de staart en buitenste vleugelpennen nog steeds zwartbruin waren. Ik plaatste haar samen met een flinke bruine man in een broedkooi. En het wachten begon en duurde voort. Geen enkele aanstalten werd gemaakt om tot broeden te komen. De ene na de andere zilverbekman volgde, maar geen van de mannen kon haar bekoren. Het aanbieden van de verschillende prinsesjes op het witte paard heb ik volgehouden tot juni 2005. Te lang en leste heb ik haar maar in de vlucht met jonge zilverbekken ondergebracht met het idee er na een half jaar wel weer eens een poging tot kweken mee te wagen. Het duurde tot maart 2006, toen ik in een vluchtje enkele "rest" tropen had ondergebracht en dacht daar ook een redelijke parkeerplaats voor mijn bleke dame te hebben gevonden. Op zeker moment viel mij op, dat ik haar steeds vaker samen met een donkerbuik bruine zekere man zag optrekken, kennelijk klikte het nu wel. Dus een broedkooi was toen snel vrijgemaakt. Na een week werd gebouwd aan een nest in een half open nestkastje en

weer enkele dagen later was er het eerste ei. Mijn madame bleek dus echt van het vrouwelijk geslacht te zijn. Het eerste nestje van 4 eieren was onbevruucht. Het tweede nestje leverde vijf bevruchte eieren en ook vijf jonge zilverbekken op. Drie wildkleurvogels en twee bruine. Deze wildkleurvogels bleken mannen te zijn. Het Z-chromosoom van de vader gekoppeld aan het Z-chromosoom van de moeder leverde deze zonen op. In het Z-chromosoom van de vader was het gemuteerde bruin-gen aanwezig. In het Z-chromosoom van de moeder was dit gen niet gemuteerd. Omdat de bruinmutatie geslachtsgebonden vererft en recessief is, wordt de bruine kleur bij mannen pas zichtbaar als op beide chromosomen het gemuteerde bruin-gen aanwezig is. Bij mijn wildkleurzonen was dus enkel het Z-chromosoom afkomstig van de man voorzien van een gemuteerd bruin-gen en waren de vogels dus niet bruin, maar split voor bruin. Nu zijn ook de 2 jonge bruine zilverbekken te verklaren.

Omdat de vader een bruine man was, moesten dit poppen zijn. Vader geeft immers het Z-chromosoom af in het ei, dat altijd een gemuteerd bruin-gen bevat. (Welke van de twee chromosoomhelften ook in het ei terecht komt.) De bruinmutatie vererft geslachtsgebonden en recessief. Hierdoor kan, omdat vanuit de pop bij de dochters een W-chromosoom in de kiemcel wordt afgezet, het bruine gen van de vader zichtbaar worden en hebben de dochters altijd een bruine kleur.

Omdat de vader een donkerbuik bruine man was, waren alle jonge vogels split voor donkerbuik. De donkerbuikfactor bij de zilverbek vererft recessief en autosomaal. D.w.z. dat in alle vogels (zowel zonen als dochters) het gemuteerde donkerbuik-gen op een chromosoom afkomstig van vader aanwezig was. Van de moeder was hetzelfde gen ongemuteerd, met als gevolg dat geen van de jongen de donkerbuikkleur toont, maar wel de gemuteerde factor op één helft van een autosomaal chromosoom met zich meedraagt.

Na dit nestje van vijf jongen werd er nog wel gebouwd en werden eieren gelegd, maar broeden was er niet meer bij. De vijf eitjes die werden gelegd, bracht ik dan ook onder bij een ander koppel zilverbekken, dat net gelegd had. De eigen eieren van dit koppel heb ik weggenomen. Uit dit legsel bij de pleegouders kweekte ik uiteindelijk nog twee wildkleurzonen. Op dit moment was het nog steeds gissen wat de bleke kleur van de wildvangpop had veroorzaakt. De drie wildkleurjongen maakten gelukkig duidelijk, dat de bleke zilverbekpop geen bruine was, maar er was wel degelijk wat anders aan de hand. Er waren nog verschillende mogelijkheden.

- De bleke zilverbekpop was in het bezit van een modificatie. Een niet erfelijke afwijking, die de bleke kleur veroorzaakte, maar die de bleke kleur dus niet aan haar zonen of dochters kan afgeven.
- De bleke kleur van de zilverbekpop wordt veroorzaakt door een dominante mutatie. Dit zou betekenen dat altijd theoretisch de helft van de nakweek ook de bleke kleur zou moeten laten zien. Daar ik inmiddels 7 jongen van haar had gekweekt, waarvan er niet één de bleke kleur toonde, kon ik min of meer aannemen dat de bleke kleur niet zou worden veroorzaakt door een dominante mutatie. Echter, een zekerheid is dit nog niet.
- Als de bleke kleur niet zou zijn veroorzaakt door een modificatie of door een dominante mutatie, dan kwam enkel nog een geslachtsgebonden en recessieve verervingwijze in aanmerking (zoals ook de vererving van de bruinmutatie is). Mijn wildkleurzonen zouden dan split voor de bleke mutatie zijn en de bruine dochters zouden niets meer met de bleke mutatie te maken hebben.
- Of als c) niet juist blijkt te zijn, dan zou het een autosomaal en recessieve verervingwijze zijn (zoals ook de vererving van de donkerbuikmutatie is). In dit geval zouden dus alle zonen en dochters split zijn voor de bleke mutatie.

Inmiddels had ik al wel kunnen vaststellen, dat de bleke zilverbekpop geen erg bleek gekleurde bruine was. De wildkleurzonen tonen dit immers aan.

Het volgende kweekseizoen

Het was inmiddels najaar 2006. Omdat ik wilde voorkomen dat bij tegenslag door ziekte, brand of dergelijke deze kleurafwijking zou verdwijnen, verhuisden de twee laatste jonge wildkleurzonen, die mogelijk split voor de bleke mutatie zouden zijn, naar Pieter v.d. Hooven

allemaal donkerbuiken, vlnr: bruin, bleekrug en bleekrug bruin.
(de bleekruggen zijn EK vogels van Berend Bosch)

in Zwolle. Pieter zou deze mannen bewaren in geval van "nood". Voor mijn gevoel kwam de bleke kleur van de moeder het meest overeen met de "isabel" mutatie bij de roodsnavelspitsstaartmadame.

Mijn bleke pop zou ik proberen te paren aan een van de drie oudste zonen en de overige twee oudste zonen zou ik paren aan de bruine zussen. Hoewel dit pure inteelt is te noemen, is het wel de snelste weg om vast te stellen of de bleke kleur daadwerkelijk een mutatie betreft. Zodra dit in het kweekseizoen 2007 duidelijk zou zijn, zou ik in mijn zienswijze de koppels weer uit elkaar halen en een kweek richting kwaliteitsverbetering oppakken. De bleke pop was van een zeer bedenkelijk smal type met een platte kop. Deze matige fysieke eigenschappen spelen me ook nu (begin 2009) nog parten. Voor mijn gevoel kwam de bleke kleur van de vogel voort uit een vrij lichte wildkleur. De kleur zou door kweekselectie wat dieper doorgekleurd te kweken zijn.

Kweekseizoen 2007 begon zoals de gehele kweek met de bleke madame was verlopen. Mevrouw vond haar zonen maar niets en het duurde tot mei 2007, voordat ik haar eerste nestje met drie jongen had. Een van deze drie jongen had een bleke kleur net als de moeder. Voor mij stond nu vast, dat de bleke kleur van de moeder was ontstaan door een mutatie. Hoe de mutatie vererfde, wist ik nu nog niet. Het zou kunnen zijn dat het gemuteerde bleke gen, dat de zoon had meegekregen van de moeder, in dit bleke jong was gekoppeld aan het "lege" W-chromosoom van de moeder en dit jong daardoor dus een pop was. Het tonen van de bleke kleur zou dan het bewijs kunnen zijn van een geslachtsgebonden en recessieve verervingwijze. Een tweede mogelijkheid was, dat het gemuteerde bleke gen op het Z-chromosoom van de moeder was samengekomen met het gemuteerde gen op het Z-chromosoom van de zoon. Deze jonge vogel zou dan een man zijn. Maar een bewijs van de verervingwijze was het nog niet. Als de mutatie autosomaal en recessief vererfde, was het gemuteerde bleke gen van de zoon bij het gemuteerde bleke gen van de moeder in de kiemcel gekomen en kon de jonge bleke vogel ook een man of een pop zijn. Ik was nu zeker van het feit dat de bleke kleur een mutatie betrof, maar hoe de verervingwijze was, stond nog niet vast.

Dit antwoord kwam echter snel. In de loop van het kweekseizoen kwam Pieter v.d. Hooven met het plan de bij hem "geparkeerde" splitmannen te koppelen aan wildvormpoppen. Dit resulteerde in het allereerste nestje al tot een bleek gekleurde zilverbek. De vererving stond nu dus vast. Het moest geslachtsgebonden en recessief zijn en dit bleke jong kon enkel een pop zijn. Het gemuteerde bleke gen dat de zoon had meegekregen van de stammoeder was in dit bleke jong gekoppeld aan het "lege" W-chromosoom van de moeder (een pop van Pieter v.d. Hooven) en daardoor dus een pop.

Een moment van bezinning

Begin zomer 2007 kon dus het kweekplan worden aangepast. Het staat vast dat de bleke zilverbek ontstaat door een geslachtsgebonden en recessief vererfende mutatie. De doelen die nu gesteld kunnen worden zijn divers.

de fraaiste foto EK vogel van Pieter van der Hooven

een gemiddeld exemplaar EK van Pieter van der Hooven

- A) De stam uitbreiden in aantal, zodat de bleke mutatie voor een onze hobby wordt zekergesteld.
- B) Het verbeteren van de fysieke en kweekeigenschappen, zodat de mutatie zijn showwaardigheid krijgt.
- C) Het vaststellen wat de oorzaak van de mutatie is, waardoor de juiste naam kan worden gegeven.
- D) Het onderzoeken van de mogelijkheden in combinatie met andere zilverbekmutaties.

De onder A) en B) genoemde doelen zijn een verplichting, maar de doelen C) en D) hebben meer mijn echte belangstelling. Dat is echt de kern van mijn hobby. Dit wil zeggen, dat ik voor het samenstellen van de koppels voor de resterende kweekperiode in 2007, me heb afgevraagd welke mutatie de bleke kleur veroorzaakt en hoe ik dit kweektechnisch zou kunnen vaststellen.

Bij prachtvinken komt tot op dit moment slechts een beperkt aantal mutaties voor, dat geslachtsgebonden en recessief vererft. Bekend zijn:

- a) **De bruinmutatie**, die het zwarte eumelanine niet tot volledige oxydatie laat komen, in veren en hoorndelen. De pigmentatie in de ogen wordt pas afgezet vlak voor- en vlak nadat de jongen uit het ei zijn. Bruine jongen hebben dan ook altijd de eerste levensdagen wat lichtere ogen.
- b) **De agaamutatie**. Hierbij wordt de hoeveelheid eumelanine, die in de veer wordt afgezet, nauwelijks gereduceerd, maar het phaeomelanine in substantiële mate. De hoeveelheid bruin eumelanine blijft nagenoeg onaangetast. De reductie in het hoorngedeelte als ook in de ogen is nagenoeg nihil.
- c) **De ino-mutatie**. Deze mutatie van het geslachtsgebonden ino-gen zorgt voor een nagenoeg gehele reductie van de hoeveelheid zwart eumelanine en phaeomelanine, die in de veer en het hoorndeel wordt afgezet, terwijl de hoeveelheid bruin eumelanine nagenoeg overeenkomt met de wildvorm. Ook de pigmentafzetting in de ogen is nu sterk, bijna volledig, gereduceerd.
- d) **De pastelmutatie**. Deze mutatie is een reductie van het melanine in de bevedering. Het zwarte eumelanine wordt sterker gereduceerd dan het bruine eumelanine. De pigmentafzetting in de ogen en in het hoorngedeelte blijft onveranderd.

Opgemerkt moet worden dat de agaat- en de ino-mutatie beide een mutatie zijn van het geslachtsgebonden albino-gen en een meervoudige mutatiereeks vormen. Dit is het geval bij bijvoorbeeld de zebravinken (bleekrug- en maskermutatie), bij de putter (agaat-, aminet- en satinetmutatie). Ook bij de kromsnavels bestaat deze meervoudige mutatiereeks.

Omdat bij het zilverbekje reeds de geslachtsgebonden ino-mutatie bekend was, werd besloten deze meervoudige mutatiereeks uit te proberen. Pieter v d Hooven koppelde een van de splitmannen uit 2006 aan een ino-pop. Ik paarde de stammoeder aan een ino-man. Zowel bij

Pieter v.d.Hooven als bij mij werd een relatief lichte bleke zilverbekman geboren. Deze jonge mannen waren dus op één Z-chromosoom in het bezit van een gemuteerde ino-vorm van het albino-gen en op het andere Z-chromosoom in bezit van de gemuteerde "bleke" vorm van het albino-gen. Deze kweekuitkomst bewijst, dat de bleke zilverbek werd veroorzaakt door de agaamutatie.

Voor een uitgebreide behandeling van de verervingwijze van meervoudige mutaties wordt verwezen naar het artikel over de aminet-putter, eerder gepubliceerd in Onze Vogels, maart 2009

De naamgeving

Nu vast staat dat het gaat om de agaamutatie, ontstaat de vraag of we de mutatie dan ook agaat moeten noemen. Andere voorbeelden van prachtvinken, waarbij de agaamutatie is ontstaan, zijn respectievelijk de zebravink die bleekrug wordt genoemd, en de ceresamadine die isabel wordt genoemd. (hybriden van isabel ceresamadines met een bleekrug zebravink toonden dit aan. De uitkomsten zijn bleekrugkleurige hybride mannen) Bij de Europese cultuurvogels wordt de naam agaat gebruikt. Voorbeelden zijn de groenling, de sijs en de vink. Bij de kromsnavels gebruikt men de naam pallid, voorbeelden zijn de Agapornis roseicollis en de roodrugparkiet.

Het ligt voor de hand de naam agaat te gebruiken. Liefhebbers zouden dan echter de relatie met de agaat- zebravink zoeken. Er kan dan verwarring over de kleur en de vererving ontstaan. Wel dient gezegd te worden dat de naam agaat voor de zebravinkmutatie die we nu kennen, eigenlijk niet geheel dekt wat verwacht zou mogen worden. Mogelijk zou hiervoor beter topaas gekozen worden, maar daarover in een later artikel meer.

Vanwege de verwarring die de naam agaat bij de zilverbek dan ook zou kunnen veroorzaken, en omdat ik van mening ben dat het goed is zoveel mogelijk eenduidige naamgevingen te gebruiken, vroeg ik me af of de naamgeving van de zebravink bleekrug of ceresamadine isabel toegepast kon worden. De naam isabel voor een mutatie is inmiddels zoveel mogelijk vervangen, omdat in het verleden bij allerlei vogels met een beigeachtige kleur de naam isabel werd gebruikt. Voorbeeld hiervan is de rijstvogel. De isabelmutatie wordt hier tegenwoordig mocca- en roodbruin genoemd. De naam isabel is echter nog wel in gebruik bij de spitsstaartmadine en gordelgrasvink. Wanneer toch gekozen zou worden voor isabel als naam voor de bleke zilverbekmutatie, dan zou bij het ontstaan van deze zelfde mutatie bij de spitsstaartmadine of gordelgrasvink dus een andere naam gekozen moeten worden.

Al met al kwam ik steeds meer tot de conclusie de naam bleekrug te moeten gebruiken. Bij (Australische) prachtvinken past dit in mijn ogen prima. De bleekrug zebravink heeft een lichte rug met een donkere kop, wat het contrast vormt. Bij de zilverbek is dit de lichte rug met de buitenste vleugelpennen, staart en broek. Dit dient dan gezien te worden

combinatie met donkerbuik EK van Pieter van der Hooven

als contrast. Bij de ceresamadine zou het ook prima passen. Daar blijft immers de pet en de staart donker in contrast met het bleke rugdek. Zou de agaamutatie bij spitsstaartamadine of gordelgrasvink ontstaan, dan zal ook hier de nagenoeg zwarte tekening met grijze kop een bleek beige rugdek als contrast getoond worden. In alle gevallen kan dus gesteld worden, dat het grote contrast tussen donkere tekeningsdelen en de lichte rug het kenmerk is voor de bleekrugmutatie.

Mijn besluit was dus genomen. Mijn bleke madame was de stammoeder van de agaamutatie, die de kleurslagnaam "bleekrug" zou dragen, volkomen overeenkomstig aan de zebra vink. Doordat de zebra vink in de kopbevedering geen phaeomelanine bezit, maar wel een grote hoeveelheid zwart eumelanine, ontstaat door de agaamutatie de kop-nekscheiding. Deze kleurscheiding tussen donker en licht ontstaat door het oorspronkelijke pigmentbezit van de wildkleur. Bij de zilverbek ontstaat deze kleurscheiding op dezelfde wijze tussen de buitenste vleugelpennen, broek en staart. Kenmerk van de bleekrugmutatie is dus niet het tonen van een kop-nekscheiding, maar het tonen van kleurscheiding tussen veervelden met en zonder veel eumelanine in de wildkleur.

Het onderzoeken van de mogelijkheden in combinatie met andere zilverbekmutaties

De nu bekende mutaties bij de zilverbek zijn behalve agaam:

- 1) bruin,
- 2) ino,
- 3) donkerbuik,
- 4) grijs,
- 5) geel,
- 6) pastel.

De combinatie met bruin is het combineren van twee geslachtsgebonden en recessief vererfende mutaties. Bij het verkrijgen van de stammoeder was ik er niet zeker van of ik te maken had met een bruinmutatie die door een gering pigmentbezit in deze wildvangzilverbek erg bleek loonde. Om dit uit te sluiten werd de stammoeder gepaard aan een (donkerbuik) bruine man. De zonen, die werden geboren, waren wildkleurig, op het Z-chromosoom van de vader voorzien van een gemuteerd bruin-gen en op het Z-chromosoom afkomstig van de moeder voorzien van een gemuteerd agaam-gen. Om het gemuteerde bruin- en agaam-gen op een en hetzelfde chromosoom te krijgen is een crossing-over nodig. Bij een crossing-over "breken" de twee chromosomen van een chromosomenpaar en "groeien" verwisseld weer aan elkaar. Dit kan gebeuren bij de zonen van de stammoeder, die gepaard is aan de donkerbuik bruine man. Is dit gebeurd, dan zal een dergelijke zoon, gepaard aan willekeurig welke pop, dochters geven, waarbij op het Z-chromosoom het gemuteerde bruin-gen en het gemuteerde agaam-gen aanwezig zijn. Het was dus zaak alle mannen uit de eerste koppeling met de stammoeder uit te proberen op een mogelijke crossing-over. Uiteindelijk blijkt dat, nu ik op dit moment van 8 van dergelijke mannen de uitkomst weet, er bij één man de crossing-over is ontstaan. De mutatie

bruin en agaam is nu in 1 vogel gekoppeld en de kleurslag bleekrug bruin kan geshowd worden.

De crossing-overfactor (het cijfer dat de frequentie van het voorkomen van een crossing-over tussen twee mutaties weergeeft) is nu 12,5%. Dit cijfer zal in de komende kweekseizoenen, doordat meer mannen kunnen worden uitgetoond, preciezer worden vastgesteld.

Het rugdek en de kopkleur van de zilverbek bleekrug bruin is iets warmer dan van de zilverbek bleekrug en de donkere buitenste vleugelpennen, staart en broek zijn donkerbruin.

De combinatie met ino

Doordat de ino- en de agaamutatie een meervoudige mutatie zijn van het geslachtsgebonden albino-gen kan een vogel die voor beide mutaties homozygoot (zuiver) vererft, niet ontstaan. Deze combinatie kan niet worden gekweekt.

De combinatie met donkerbuik

Deze combinatie ontstond reeds in de zomer van 2007 door een van de zonen, geboren in 2006, te paren aan een donkerbuikpop. Deze zonen waren immers split voor donkerbuik. Deze combinatie zal naar mijn mening erg populair worden. De buikvlek van de donkerbuik blijft in combinatie met de agaamutatie mooi zwart, terwijl het rugdek en de kop wat dieper beige worden. De kleurslag donkerbuikbleekrug is een echte aanwinst.

De combinatie met grijs

De combinatie met grijs lijkt mogelijkheden voor de toekomst te bieden. De grijsmutatie dient echter eerst vaste grond onder de voeten te krijgen. Uiteindelijk zal de kleurslag bleekrug grijs een contrastrijkere zijn dan de grijze kleurslag. De vleugelpennen, staart en broek zullen gelijk aan de grijze kleurslag zijn, maar het rugdek zal lichter worden.

De combinatie met geel

In de kweekstam ino-zilverbekken wordt zo nu en dan een vogel met een geel i.p.v. rood zweem in de staart aangetroffen. Deze rode kleur wordt veroorzaakt door carotenoïde. Door een mutatie is dit rood veranderd in geel. Omdat de zilverbek een vogel is met erg veel zwart eumelanine in de staart, is dit rood en dus ook geel bij de wildvorm niet zichtbaar. Pas wanneer men een ino kweekt waarin nagenoeg alle eumelanine is gereduceerd, wordt de rode of gele staart zichtbaar. De geelmutatie is in combinatie met de agaam mutatie niet van toegevoegde waarde.

De combinatie met pastel

De transmutatie (het overhevelen van een mutatie naar een andere soort) van het loodbekje naar de zilverbek is nog in een zeer pril stadium. Over de combinatiemogelijkheden met de agaam mutatie kan dan ook op dit moment nog eigenlijk geen uitspraak worden gedaan.

Samenvatting

Sinds het moment dat de bleekrugzilverbek 3,5 jaar geleden in een wildvangpartij is aangetroffen, is komen vast te staan dat het een echte mutatie betreft. Het betreft de geslachtsgebonden en recessief vererfende mutatie, vormt een meervoudige mutatiereeks met de ino-mutatie en is gelegen op het geslachtsgebonden ino-gen. De kweekstam is inmiddels voldoende breed om als vastgelegd beschouwd te worden. Behalve in Nederland zijn er exemplaren in België, Duitsland en Engeland bij kwekers uitgezet. De crossing-over met de bruinmutatie heeft inmiddels plaatsgevonden en levert goed herkenbare vogels op, evenals de combinaties met donkerbuik en in de toekomst mogelijk grijs. In de komende periode is extra aandacht nodig voor de fysieke eigenschappen, zoals de verbetering van het nu nog smalle type en de platte kop. Het was een genoegen om in de afgelopen 3,5 jaar deze mutatie voor onze hobby te mogen vaststellen en vastleggen.

Tekst: Berend Bosch
foto's: Pieter van der Hooven

Voortplanting bij vogels (Birds do it too, the amazing sex life of Birds)

Dit is een samenvatting van het boek "Birds do it too", geschreven door Kit en George Harrison, een echtpaar uit Amerika dat samen ornithologisch onderzoek doet. Ze zijn al vele jaren bezig met onderzoek bij vogels en hebben meerdere onderscheidingen gekregen voor hun werk als schrijver, fotograaf en televisieproducer.

Op dit boek is zo'n 15 jaar gebroed, een tijd waarin ecologisch onderzoek in korte tijd enorme sprongen heeft gemaakt. Met name DNA-analyse heeft veel meer inzichten gegeven in onderlinge relaties, soms met schokkende conclusies... Het boek is op een amusante manier geschreven waarbij regelmatig uitstapjes naar de mensenwereld worden gemaakt. Dit stukje is een uittreksel van het boek, het lezen van het hele boek is een aanrader.

Veel mensen denken dat vogels veelal langdurige, monogame relaties aangaan, zoals bijvoorbeeld de zwaan. In de praktijk blijkt, afhankelijk van de soort, dat bijna alles mogelijk is.....

Partnerkeuze

Bij de meeste zangvogels kiest het vrouwtje het mannetje. Het mannetje kiest een plek waar hij denkt voldoende voedsel, bescherming en nestgelegenheden te kunnen vinden voor zijn vrouw en de nakomelingen. Door zich imposant te gedragen en te zingen probeert hij een vrouwtje te lokken.

Bij vogels die de winter samen doorbrengen, zoals kardinalen, mezen en gaaien, zijn de koppels al gebonden. Bij trekvogels zoals orioelen (merels), warblers (fibis, tijftaf etc) en wrens (winterkoninkje) komt het mannetje als eerste aan om een territorium af te bakken en hoopt daarmee een vrouwtje te lokken.

Het gereedschap

Vogels hebben geen externe sexorganen. Mannetjes hebben 2 testikels, vanuit elke tes-

Amerikaanse riethen, doet het met redereen

tikel loopt een buisje naar de cloaca. Vrouwtjes hebben 2 eierstokken, echter bij bijna alle vrouwtjes is alleen de linker werkzaam, de rechter blijft onontwikkeld. Vanuit de linker eierstok gaat het ei via een buisje naar de cloaca. De cloaca is de uitlaatklep voor zowel urine als ontlasting, bij mannetjes ook voor sperma en voor vrouwtjes voor de eieren.

Sommige mannelijke vogels hebben ook een penis: casuaris, emoe, kiwi, struisvogel en watervogels.

Vogels ondergaan drastische fysieke veranderingen, als ze in broedstemming komen. Deze veranderingen worden primair veroorzaakt door hoge doses hormonen die aangemaakt worden door de hypofyse, die zich aan het begin van de hersenen bevindt. In de tropen kan het begin van het regenseizoen dit ontketenen, in gematigde zones het lengen van de dagen.

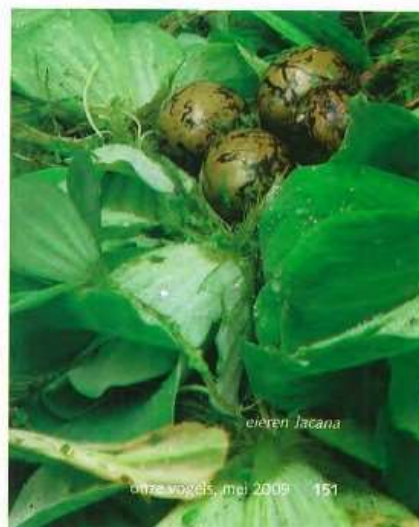
De testikels van mannetjes kunnen 500x zo groot worden als buiten het broedseizoen en wegen 400x zoveel. Bij zowel mannelijke als vrouwelijke vogels beginnen de cloaca's uit te puilen tot externe lippen.

Bij een paring verplaatst het vrouwtje haar staart, zodat deze niet in de weg zit, en draait haar (onder)buik zijwaarts, hij buigt zijn staart en onderbuik naar beneden en ze houden hun cloaca's tegen elkaar aan.

Bij sommige vogels duurt het contact tussen de cloaca's minder dan een seconde, bij sommige kolbries en parkieten is bekend dat dit soms wel 50 minuten of langer kan duren... Leeuweriken paren maar 1 keer voor een compleet legsel. Dit is echter wel ongebruikelijk; de meeste vogels hebben een gezonde interesse in sex en gaan er regelmatig voor in hun vruchtbare periode. Northern Goshawks

Jacana met jongen

eieren Jacana

(havik) zijn de recordhouders: 600x voor 1 legsel van 3-4 eieren.

Na de paring duurt het 2-3 dagen, voordat het sperma een eikel bevrucht. Het ei wordt 24 uur nadat het bevrucht is, gelegd. De reden dat soms maar 1 paring een compleet legsel kan bevruchten, ligt in het feit dat een vrouwtje sperma minstens een week kan bewaren en soms zelfs een maand. Sommige vrouwelijke zeevogels kunnen het zelfs 72 dagen bewaren en de gedomesticeerde kalkoen 117 dagen. Bij mensen ligt dit op maximaal 48 uur.

Thema met variaties

De meeste zangvogels zijn monogaam en gaan een tijdelijk huwelijk aan dat 1 broedseizoen duurt. Andere vogels kunnen bigamist (man met 2 vrouwen), polygamist (man met meerdere vrouwen), polyandrist (vrouw met meerdere mannen) of polygynist zijn (zowel mannen als vrouwen hebben meerdere relaties). Sommige vogels waarbij de nakomelingen geen of nauwelijks nazorg nodig hebben, zijn zelfs promiscue (vrije seksuele omgang, geen huwelijk).

Als een paartje opnieuw gaat nestelen, bijv. bij een tweede legsel of omdat het eerste nest mislukt is, kan het soms voorkomen dat de man nog niet klaar voor een paring is, terwijl het vrouwtje dat wel is. Bij sommige soorten treedt dan het vrouwtje het mannetje! Soms kan omgekeerd paren ook een vorm van baltsen zijn.

Sommige mannetjes worden seksueel aange trokken door jonge vogels. Het bedelen van een jonge vogel (met de vleugels fladderen) wordt soms aangezien/uitgelegd als het "treed mij" signaal van een volwassen vrouwtje (ook met de vleugels fladderen). Sommige mannetjes paren bijna alles. Het lijkt erop dat vogels de grens trekken bij incest. Dit is zeer uitzonderlijk omdat een vogel ingebouwde mechanismen heeft om in te zien te voorkomen. De meest effectieve manier het te voorkomen is het "vrijwillig" wegjagen van de jongen door de man uit het territorium van de ouders. Ook scheidingen komen voor. De meest waarschijnlijke reden hiervoor is dat een paar geen jongen kan krijgen.

Paringsrituelen

Zang en Dansmannen

Prairiechickens, een hoendersoort uit Amerika, kennen geen huwelijk. Tijdens de broedperiode baltsen de mannetjes op een speciale baltsplek, een zogenoemde Lek. Alle mannetjes sloven zich uit, het vrouwtje kiest een mannetje en een paring volgt. Het vrouwtje legt vervolgens de eieren en brengt de jongen alleen groot. Behalve prairiechickens zijn er nog zo'n 10 soorten die eenzelfde paringsritueel kennen. Een andere bekende soort die de vorm hanteert, is de Cock of the rock.

Ook paradysvogels hebben geen huwelijk, bijna alle 43 soorten zijn polygynist of promiscue. Hetzelfde geldt voor bijna alle preeelvogels, een soort waarbij de man een preeeltje bouwt

Manakins, dansmannen

© Ana Müller

om een vrouwtje te lokken.

Superhengsten en hoerige vrouwen

Alpenaccentors, een soort heggemus uit de Alpen, zijn promiscue. Alle vrouwtjes doen het met alle mannetjes en vice versa. Passend bij deze levensstijl hebben deze vogels tijdens de broedperiode in verhouding bijzonder grote geslachtsorganen.

Broedparasitisme

Amerikaanse koevogels, net als zo'n 75 andere soorten, leggen hun eieren in nesten van andere vogels zonder een eigen nest te bouwen. Een vrouwelijke koevogel legt tussen de 20-50 eieren per seizoen, maar legt gewoonlijk maar 1 ei in andermans nest. Koevogeleieren zijn in nesten van zo'n 220 soorten aangetroffen. Er zijn ook vogels die hun eieren behalve in hun eigen nest ook bij soortgenoten dumpen. Bij spreeuwen komt dit veel voor. Gewoonlijk is een derde tot de helft van de eieren van een soortgenoot. Dit heeft men met behulp van DNA-technieken kunnen achterhalen.

Ik krijg jouw kind

Bij bepaalde soorten, zoals de "pied flycatcher", een vliegenvanger, zoekt het vrouwtje soms de hulp van een ander mannetje om haar jongen groot te brengen. Bijvoorbeeld als haar eigen mannetje gedood is, terwijl zij al zat te broeden. Ze gaat dan op zoek naar een alleenstaand mannetje, paart en brengt dan samen met haar partner het oorspronkelijke nest groot.

Vriendendienst

Manakins, kleurrijke vogels uit Zuid-Amerika, kennen een bijzonder soort vriendendienst. Een vrouwtje wordt gelokt door een groepje mannen die een gesynchroniseerde balts voor haar doen. Valt ze hiervoor, dan paart ze met het dominante mannetje van de groep. Ze bouwt alleen het nest en brengt alleen de jongen groot.

Het oudste beroep

Prostitueel gedrag bij kolibries buiten het broedseizoen werd voor het eerst geobserveerd door Dr. Larry Wolf in Brits West-India. Uit onderzoek bleek dat de vogels paarden,

terwijl ze beide niet in broedconditie waren: de vrouwtjes waren niet klaar om eieren te leggen en de mannetjes waren niet in staat om ze te bevruchten. Er bestond een voedsel-voersexverhouding die zowel door sommige mannetjes als vrouwtjes geëxploiteerd werd. Ook bij visarenden is dit gedrag aangetroffen, waarbij het vrouwtje zich liet paren door een vreemd mannetje in ruil voor vis.

Huwelijks leven

Tot de dood ons scheidt

Er zijn maar weinig vogels die zich aan bovenstaande verbintenissen houden. Echter, de Bewick's zwaan lijkt wel in deze categorie te vallen. Zelfs koppels die geen nageslacht kunnen krijgen blijven bij elkaar.

Dhr. Moeder en geëmancipeerde vrouwen Traditionele seksuele verhoudingen zijn omgedraaid bij de rode Phalaropes, een weidevogel uit de Arctische toendra. Bij deze soort achtervolgt het grotere vrouwtje het mannetje op agressieve wijze om hem over te halen. Als er andere vrouwtjes in de buurt komen, vecht ze voor haar mannetje en schemt ze hem af met haar vleugels. Nadat ze gepaard hebben en ze de eieren heeft gelegd, gaat vrouwlief er vandoor en broedt manlief de eieren uit. Het vrouwtje gaat op zoek naar een nieuw mannetje om een volgend legsel te beginnen. Bij deze soort heeft het vrouwtje in verhouding meer mannelijke hormonen, terwijl het mannetje in verhouding meer vrouwelijke hormonen bezit. Na de korte Arctische zomer vertrekt het vrouwtje als eerste, terwijl het mannetje nog voor de jongen zorgt. Daarna vertrekt het mannetje en als laatste vertrekken de jongen, die er nu alleen voor staan. De jongen hebben instinctief een gevoel dat ze moeten vertrekken, maar het is ook miraculeus omdat ze instinctief weten waarnaartoe.

Harems

Mannelijke roodvleugel- en geelkopblackbirds hebben gewoonlijk een harem van zo'n 4 vrouwen. Hoewel ze waarschijnlijk zelf er nog wel een vrouwtje bij zouden willen hebben, wordt een nieuw vrouwtje steevast door de reeds aanwezige vrouwen verjaagd. Het mannetje heeft het er ook maar druk mee om de vrouwen te

bewaken. Als hij even weg is, wordt er wellicht gepaard met een vreemde man. Over ouderlijke taken wordt verschillend gedacht bij de mannen, wellicht afhankelijk van de streek. Terwijl het ene mannetje niets doet, werkt een ander mannetje volledig mee om de jongen groot te brengen.

1 vrouw met 2 (of meer) mannen

Ongeveer de helft van de nesten van de galapagoshavik wordt bewoond door 1 vrouw met meerdere mannen. De mannen gaan amicaal met elkaar om en paren ook allemaal met de vrouw. De 2 eieren worden door alle partners bebroed. De jongen worden gezamenlijk groot gebracht.

Behalve bij de galapagoshavik komt dit gedrag ook bij de woestijnhavik uit Arizona voor. Ook bij heggenmussen worden de jongen door meer mannetjes grootgebracht, maar hier is wel altijd strijd om de paringsrechten tussen het dominante mannetje en het ondergeschikte mannetje. Het dominante mannetje probeert ervoor te zorgen dat hij de natuurlijke vader van de jongen is. Het succespercentage van het grootbrengen van de jongen ligt bij deze relatievorm hoger dan bij een relatie met 2 partners.

De fantasie van vrouwen: een man-nenharem

Jacana's zijn watervogels die wel een beetje op ons waterhoentje lijken. De diertuin in Emmen houdt al geruime tijd deze vogels in de Zuid-Amerikaanse kas. Bij jacana's zijn de seksuele rollen omgedraaid: het mannetje broedt de eieren uit en brengt de jongen groot. Het vrouwtje heeft zelfs drie of meer mannetjes die haar eieren uitbroeden. Ze beschermt haar territorium tegen indringers en houdt dagelijks contact met haar mannetjes. Als een mannetje in de problemen komt, wordt de hulp van het vrouwtje ingeroepen. Het vrouwtje is groter dan het mannetje.

Gemengde huwelijken

Bij mensen is het inmiddels vrij gewoon: een multicultureel huwelijk. Bijv. een negroïde man met een blanke vrouw. Bij vogels in het wild is dit zeldzaam, maar het komt voor. Bijv. een kruisbekman met een sijsop. In gevangenschap komen dit soort hybriden regelmatig voor, bijv. putter x kanarie.

Partnerbewaking

Mannelijke eksters en rode kardinalen houden hun partner scherp in de gaten als die vruchtbaar is. Hoewel het in de meeste gevallen niet nodig is, blijven de mannen in deze periode altijd obsessievelijk dicht in de buurt van hun vrouwen.

Bij soorten waarbij het niet mogelijk is dicht bij elkaar te blijven, wordt vaak binnen een minuut gepaard, nadat ze elkaar weer ontmoet hebben. Dit is bijv. bij roofvogels het geval i.v.m. grote jachtgebieden.

In het algemeen wordt aangenomen dat het

Mexicaanse nonpareil, zangvogel die eerst aankomt en territorium heeft

sperma dat het laatst bij het vrouwtje binnenkomt, de meeste kans heeft om de eitjes te bevruchten. Mocht een vrouwtje vreemdgegaan zijn, dan kan het mannetje dit weer ongedaan maken door als laatste met haar te paren. Om deze reden zal een woerd wiens vrouwtje net verkracht is door andere eenden (en dit komt regelmatig voor), meteen daarna weer proberen om met haar te paren.

Overspel

Overspel bij vogels komt veel vaker voor dan men in het verleden ooit heeft kunnen vermoeden. Veel vogels zijn min of meer monogaam, maar dat wil niet zeggen dat ze vies zijn van een vluggertje met een ander. DNA-technieken hebben veel meer aan het licht gebracht. In een onderzoek bij 3 zwaluwen kwam m.b.v. DNA bewijs naar voren dat 38% van de nestelingen een gevolg was van overspel. Sterker nog: in een nest met 6 jongen was er niet 1 jong van vermeende vader. Terwijl het onderzoek verder gaat, blijft de lijst met soorten die overspel plegen, groeien. Het is inmiddels bekend dat het in elke vogelfamilie voorkomt, echter zeker niet in elke vogel-soort.

Zelfbevediging

Het lijkt erop dat dit gedrag alleen bij mannelijke vogels voorkomt. Dit gedrag is o.a. geconstateerd bij mannelijke kolibries, die bijv. een blad vonden dat precies in de juiste hoek stond. Of een gans, die een heuvelkje op de grond had gevonden met de juiste vorm. Gedrag wordt veelal aangetroffen bij mannetjes in de broedperiode die geen vrouwtje hadden.

Groepsverkrachting

Gedrag dat regelmatig bij eenden voorkomt, maar ook bij bijeneters, zwaluwen, meeuwen en reigers. De vrouwelijke exemplaren worden tijdens hun vruchtbare periode tegelijkertijd verkracht door meerdere mannetjes, die ook al een relatie hebben met een ander vrouwtje.

Kindermoord

Het doden van jonge vogels door een mannetje komt o.a. voor bij boerenzwaluwen. Als een mannetje een nieuwe relatie begint met een vrouwtje dat al jongen heeft, dan worden de jongen eerst gedood door het nieuwe mannetje (komt o.a. ook bij ieuwen voor).

De paring vindt vaak plaats op dezelfde dag, het koppel gebruikt normaliter hetzelfde nest weer om tijd te sparen. Ook bij vrouwelijke spreuwen is dit gedrag geconstateerd: een vrouwtje dat een mannetje deelde met een ander vrouwtje, doodde de jongen van het andere vrouwtje, zodat het mannetje alleen haar nog maar hoefde te helpen om de jongen groot te brengen.

Lesbische relaties

In gebieden waar weinig mannetjes te vinden zijn, bijv. bij Californische meeuwen, gaan soms 2 vrouwtjes een nest bouwen en leggen daarin beide hun eieren. Ze baltsen ook gewoon met elkaar, en ook paringen vinden plaats. Als er eieren bevrucht zijn, dan zijn die bevrucht door een "overspelig" mannetje. Er is gemiddeld maar 30-35% van de eieren bevrucht t.o.v. 70% bij man-vrouwrelaties. Jongen worden zonder problemen door beide vrouwtjes groot gebracht.

Travestie

Van een paartje hooded warblers, een soort kwikstaart, is bekend dat dit bestond uit 2 mannetjes. Het mannetje dat zich als vrouwtje gedroeg, bouwde het nest, iets wat gebruikelijk is voor een mannetje. Met de eieren hadden ze wat geluk, 1 was wat groter en afkomstig van een koevogel (broedparasiet zoals de koekoek), en 1 was wel van een hooded warbler. Wellicht van een vrouwtje dat haar nest was kwijtgeraakt en nog een ei moest leggen. Beide jongen werden grootgebracht.

Iedereen doet het met elkaar binnen een groep. Dit gedrag komt o.a. voor bij een soort Amerikaanse niethen. In een groep van 12 vogels doet iedereen het met elkaar, de groep bestaat uit onvolwassen broers, zussen, stiefbroers, stiefzusters en een paar volwassenen. In het algemeen doet het dominante paartje binnen de groep het met elkaar, maar elke andere variant waaronder man-man komt voor. De 2 vrouwtjes in de groep die eieren leggen, leggen die in een gemeenschappelijk nest. De jongen worden door alle vogels gevoerd.

Geslachtsverandering

Geslachtsverandering, meestal van vrouw naar man, komt soms voor bij vogels, of ze er zin

kolibrie

kolibrie

in heeft of niet. Dit gebeurt zonder operatie... Het meest bizarre en extreme voorbeeld is van een boerderijkip die vruchtbare legsels kon produceren en de jongen grootbracht. Totdat ze 3 1/2 jaar oud was en opeens begon te kraaien. Ze ging langzaam maar zeker steeds meer op een haan te lijken en begon pompeus rond te lopen. Een jaar later paarde het voormalige hennetje met een jonge hen en ze kregen 2 kulkens. Na de dood van deze bijzondere haan/kip is er sectie verricht. Deze vogel had 2 werkende testikels en aan de linkerkant een verschrompelde eierstok, wellicht het gevolg van een tumor. Dit geval kon goed gedocumenteerd worden, omdat de vogel in een omgeving leefde waarin deze goed geobserveerd kon worden. Maar ook in het wild komen geslachtsveranderingen voor. Vrouwelijke vogels hebben een eierstok aan beiden kanten, alleen de linker is actief bij de meeste soorten. Als deze eierstok om de een

of andere reden stopt met functioneren, kan de rechter geactiveerd worden en kan een oviductus worden, en worden er mannelijke hormonen aangemaakt. Als dit gebeurt, krijgt de vogel een mannelijk uiterlijk en gedrag. Veranderingen als deze zijn aangetroffen bij fazanten, patrijzen, eenden, reigers, struisvogels, vinken, roodborstjes en andere.

Vrije liefde

Struisvogelmantjes met een eigen territorium hebben vaak 1 vast vrouwtje. Verder paren zij met losse vrouwtjes die voorbijkomen. Deze vrouwtjes bouwen geen nest, maar leggen hun eieren in het nest van het vaste vrouwtje. Dit vaste vrouwtje accepteert dit, maar zorgt er wel voor dat haar eigen eieren in het midden blijven liggen. Als het legsel compleet is, kunnen er wel 70 eieren van 15 vrouwtjes in liggen, maar 40 eieren van 10 vrouwtjes is gemiddeld. Nadat de losse vrouwtjes hun eieren

gelegd hebben, zijn ze niet meer welkom in de buurt van het nest.

Hippiecommunes

Amerikaanse eikelspechten (acorn woodpeckers) leven soms in communes van een paar paartjes met jongen van eerdere rondes. Er zijn meestal 2 vrouwtjes die eieren leggen in hetzelfde nest. De eieren worden door alle vogels bebroed. Als een leggend vrouwtje op de eieren zit, komt het regelmatig voor dat ze de eieren die niet van haar zijn, stukmaakt. Normaliter wordt een derde van de eieren van deze soort op deze manier vernietigd. De jongen worden door alle vogels binnen de groep gevoerd. Deze spechten kunnen in paren leven of in groepen tot wel 15 individuen.

Vertaling en samenvatting door Alex Mulder,
tanager_pictures@yahoo.com
Foto's: Alex Mulder

VOGELBOEKHANDEL J & J

Tel. 0341-260382, website: www.nbv.nl/jenj
Email: info@vogelboekhandel.nl

Te bestellen door overmaking van het bedrag op Rabobankrekening 347580904, t.n.v. Vogelboekhandel J & J, te Nunspeet, o.v.v. het bestelnummer.
(prijzen zijn incl. porto binnen Nederland)

 <p>Kleurkanaries kweken en tentoonstellen B101 € 26,00</p>	 <p>Amerikaanse sijen A138 € 27,50</p>	 <p>Zebravinken Jap. meeuwen en padda's A110 € 28,00</p>	 <p>Onkruiden zaden, insecten en bessen voor vogels H 099 € 23,00</p>
---	--	---	---

Over kanaries gesproken

De klassieke agaatserie

In tegenstelling met wat er nog vaak wordt gedacht, is er de laatste jaren aan de tekening van de agaatkanarie eigenlijk heel weinig veranderd. De grote veranderingen in bestreplingspatroon hebben we gezien bij de zwart- en bruinserie.

We vragen heden ten dage geen ononderbroken brede strepen! Wat staat er dan in de standaardisen van de NBvV?

De agaatserie moet een duidelijke, onderbroken, zwarte rug- en flankbestreping laten zien. Deze moet fijner en onderbroken zijn in tegenstelling tot de zwartserie. Hier wordt als indicatie gegeven, dat de bestreping in de agaatserie ongeveer half zo breed is als bij de vogels in de zwartserie (indicatieverhouding 25/75), waarbij de 25 staat voor het streepje en de 75 voor de tussenvolgende grondkleur.

Bij de agaatserie met schimmel mag de bestreping iets breder zijn dan bij de intensieve vogels.

De bestreping moet onderbroken zijn en beginnen op de kop (vanaf de snavel) en via de rug doorlopen in de richting van de staart. Ook de flanken moeten een duidelijke bestreping laten zien.

De grondkleur die zal bestaan uit melanine verweven met het wit, geel of rood, moet relatief donker, egaal en goed waarneembaar zijn. Mag hier beslist geen bruin laten zien!

Dus ook tussen de pootjes tot aan de staartplant vragen we een egale grondkleur.

Het kenmerk van de agaatserie, de baardtekening, mag niet ontbreken.

Melaninestippen onder de snavel zijn niet toegestaan.

Vleugel- en staartpennen moeten zwart zijn met een lichte omzoming, eveneens een kenmerk voor de agaatserie.

De snavel, poten en nagels moeten eenkleurig, maar wel licht gemelaneerd zijn. Let eens op de vele donkere nagels bij de agaatserie! Aan deze vogels mogen volgens reglement geen punten toegekend worden.

Als boven aangegeven kunnen we de klassieke agaatserie met 1 van de 3 (lipochroom)kleuren tegenkomen, namelijk met wit, geel of rood. Het tekeningspatroon als eerder beschreven is evenwel van toepassing op alle agaten, ongeacht de kleur van het lipochroom.

Agaatserie wit

We onderscheiden agaatserie wit recessief en agaatserie wit dominant. Deze laatste kleurslag moet een waarneembare gele aanslag laten zien.

Bij agaatserie wit maken we (in het vraagprogramma/de standaardisen) geen onderscheid in intensief en schimmel, daar dit simpelweg vrijwel niet waarneembaar is.

Regelmatig komen we agaten tegen, die een zwarte tekening laten zien en verder vrijwel wit zijn. Door de werking van een bepaalde factor, bijv. de 'azulfactor', ontbreekt de gewaagde donkere grondkleur. Deze vogels, hoe fraai ze soms ook ogen, voldoen dus niet aan de huidige standaard.

Agaatserie geel

Hier hebben we zowel schimmel- als intensieve vogels. Voor beide vogels vragen we een diep (dubbel)gele zuivere tint, waarbij de intensieve agaatserie in het geheel geen schimmel mag laten zien.

Bij de schimmelvogel vragen we een fijn egaal, over de hele vogel aanwezig schimmelwaas.

De eventueel aanwezige ivoorfactor zorgt voor een zachtere tint, wat resulteert in een wat minder contrast.

Agaatserie rood

Ook hier zijn zowel schimmel- als intensieve vogels, zoals omschreven bij de agaatserie geel. Rood diep van tint en egaal over de hele vogel. Kan ook in rood voorkomen in combinatie met de ivoorfactor, wat eveneens resulteert in een wat minder contrast.

Tot zover de klassieke agaatserie. We kennen ook de agaatserie in het bezit van de mozaïefactor met of de gele of de rode bijkleur. Er zijn in het tekeningspatroon enige kleine verschillen ten opzichte van de klassieke agaatserie. Zo mag de bestreping iets breder zijn en zijn de melaninestippen onder de snavel (we spreken vaak over keelstippen) wel toegestaan. Bij de type-2 vogels vragen we een masker, zodat de melanine (tekening) niet direct vanaf de snavel zal beginnen.

Ik hoop met dit artikel duidelijk gemaakt te hebben dat er (nog steeds) een groot verschil is in tekening tussen de volpigmentvogels in de zwart- en de bruinserie en de vogel in het bezit van de zogenaamde 1e reductiefactor, de agaatserie.

Tekst: Piet Wassenaar - Barneveld
Keurmeester van kleur- en postuurkanaries
maart 2009
Foto: redactie

K.B.O.F. "DE WITTE SPREEUWEN"

Het beste en meest gelezen Belgisch Ornithologisch tijdschrift voor vogelliefhebbers en kwekers. Verschijnt maandelijks. Oplage 25.000 exemplaren alleen in Vlaams België. Het bevat 80 pagina's, prachtig geïllustreerd, boordevol wetenschappelijke tekst, over huisvesting, kweken en verzorging. **Jaarabonnement: € 26,75.** Betaling: op rekeningnr. 67.32.33.790 bij de ING bank te Tilburg, t.a.v. de heer A. TRUYTS, Aig. Nat. Penningmeester K.B.O.F., Witte Gracht 80, 2222 HEIST OP DE BERG. Gratis proefnummer op schriftelijke aanvraag bij: Paul Achten, Everslaarstraat 78, 9160 LOKEREN. E-mail: ledenadministratie@kbof.be

Over kanaries gesproken

Nieuwe ontwikkelingen bij postuurkanaries

Ondanks het reeds bestaande grote aantal verschillende postuurkanarierassen is er nog steeds de tendens, van een zoektocht naar vernieuwing, over de schepping en later de erkenning van nieuwe postuurassen.

Op de worldshow in Piacenza stonden o.a. dergelijke postuurkanaries die nog niet "officieel" internationaal - d.w.z. binnen de COM/OMJ - worden erkend.

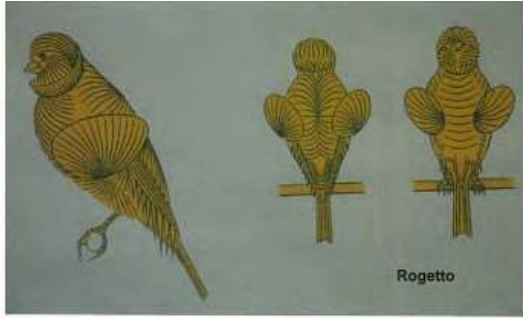
Als eerste wil ik de rogetto noemen. Hoewel deze mini-frisékanarie ook uit Italië is, heeft deze veel overeenkomsten met de mehriinger, die toch een aantal bijzonder verschillende eigen kenmerken heeft en dat is vooral de kop. De kop dient gelijk te zijn aan het kopmodel van de AGI (Arricciato Gigante Italiano). Deze en andere kenmerken werden bij de show door bijgeplaatste beschrijving van de standaard in verschillende talen duidelijk gemaakt aan de hand van schetsen. De grootte van de rogetto moet onder 15cm blijven inclusief een korte volgroeide staart.

Voor een internationale erkenning door de COM/OMJ moet altijd een eerste erkenning in het land van herkomst plaatsvinden, dan pas de erkenning op internationaal niveau door het tentoonstellen bij de World Championships.

De harlequinvogel, een postuurkanarieras uit Portugal, is ook en nu al enkele jaren in de voorstellingsfase voor de procedures voor internationale erkenning. Ook in Piacenza op de 57e worldshow opnieuw harlequinvogels, waar vogels als kuif en gladkoppen waren opgegeven.

De harlequinvogels roodfactorig waren, zelfs in ivoor, gecombineerd met de mozaïekfactor als een bonte vogel aangemeld. Over dit ras is inmiddels een boek geschreven, zowel in het Frans als het Portugees.

De zogenaamde vectis - men kan ze eenvoudiger als een lizard met kuif omschrijven - bevindt zich eveneens al enige jaren in de voorstellingsfase voor een internationale erkenning. Het ging hier echter slechts om drie exemplaren, zodat vanwege het ontoereikende aantal geen positieve beoordeling kon plaatsvinden. Deze vectiskanaries waren vanuit Nederland ontvangen, zoals op het kooilabel waarneembaar was. In Engeland was al jaren geleden de vectis gepresenteerd, maar niet succesvol. Ook op COM-niveau tijdens de worldshow in Pirmasens, is deze vectis al gepresenteerd. Dat is heel lang geleden. Vervolgens probeert men weer te starten met het kweken van bijvoorbeeld lizard in agaats, bruin, isabel. De vererving is technisch mogelijk, maar dan gaat het eenvoudig niet meer om lizards, waarbij juist de zeer zwarte bevedering en de zo donker mogelijke hoorn delen vereist worden in combinatie met

Schematische tekening van de ontwikkeling van de Frisé Rogetto

Port. Arlequin kuifvogels

Port. Arlequin gladkop

Vectis, lizard met kuif

Op de wereldshow in Piacenza stonden deze Peschiera-Vogels

Colonia heet deze nieuwigheid die zijn oorsprong vond in Keulen, een - kleine Belg. bossu - kuifvogel

Salentinos is de aanduiding voor deze nieuwigheid, een - kleine Belg. bossu - roodfactorig kuifras

Westfalicus of kleiner Westfale zal deze vogel misschien eenmaal heten. Werd gepresenteerd op de DKB Kampioenschappen in Bad Salzuflen.

een schubtekening, duidelijk in rechte lijnen lopend, een bijzonder rassenkenmerk - maar ook met kweekmoelijkheden die bij geen ander kanarieras is te vinden.

Niet alles wat je kunt kweken, zal ook gekweekt en erkend worden. Voorwaarde voor erkenning van nieuwe postuurkanarierassen in de COM is o.a. dat het typische onderscheid in reeds bestaande postuurassen te herkennen is. Dan was er op de laatste wereldshow in Italië ook nog een voorstelling geweest van een peschieravogel.

In het kort zou men hem kunnen omschrijven als een razavogel met kuif. In het Italiaanse lexicon vindt men onder pescheria het begrip viswinkel, vis-, enz. Ook peschieravertegenwoordigers waren in onvoldoende aantallen naar Piacenza gebracht. In een boek in het Italiaans, met de titel "Il Mondo di Canarini de Forma e posizione Lisci" is dit experimenteel ras al vermeld, maar er ontbreekt nog een voorlopige standaardbeschrijving.

Verder waren er nog roodfactorige salentino's - ook een creatie van Italië - te zien. Vogels met een werkhouding gelijk aan een Belgische bult (Bossu). Aanvullend kunnen deze salentino's met kuif en als gladkop worden gebracht. Verwachte grootte van deze salentino's 13,5cm - niet meer dan 15cm.

In Duitsland zijn vorig jaar op de DKB-Melsterschaft in Bad Salzflun colonia's aangemeld. Nogmaals, ook deze vogels hebben de houding van een Belgische bult (Bossu). Ook bij hen gaat het om een kuifras, waarbij ook de gladkop voor de kweek noodzakelijk zal zijn. Tussen salentino's en colonia's zijn grote overeenkomsten in de standaardbeschrijvingen. In Duitsland probeert men nog een postuurkanarieras te kweken, dat men voorlopig aanduidt als de kleine westfalen of westfalicus. Het gaat hier om een roodfactorige melaninevogel met een figuur als een five, maar dan met een kuif en de daarbij voor de kweek benodigde gladkop.

Dan is er nog de Noord-Duitse roodbonte. Voor het eerst te zien op de DKB-Show in januari 2009. Deze vogels zitten ook in het opnameproces voor een "beoordeling". Deze evaluaties werden gepubliceerd in de catalogus. Bij deze Noord-Duitse bonte gaat het, zoals de naam suggereert, ook hier om een roodfactorig kuifras. De grootte in de voorlopige standaardbeschrijving is 13 tot 14cm. Met het alleen opzetten van een kuif - bij alle erkende postuurkanarierassen - kan men niet volstaan om het dan als een nieuw ras aan te melden.

Als het ras makige = Japanse frisé reeds in Duitsland en ook in Nederland "erkend" is, dan ontbreekt zelfs hiervoor nu nog de internationale erkenning door de COM/OMJ. Welke van deze innovaties uiteindelijk echt als nieuw ras zal worden erkend, ook internationaal, is momenteel nog in de sterren.

Tekst en foto's: Paul Pütz

Kleine Westfale - Gladkop en kuifvogel - roodfactorig

Kleine Westfale - kuifvogel - alleen als Melaninevogel zou hij toegelaten worden.

Noordduitsche Rood bonte - gladkop - Schimmelvogel

Noordduitsche Rood bonte - kuifvogel - Schimmelvogel

Noordduitsche Rood bonte - kuifvogel - intensie

Noordduitsche Rood bonte - kuifvogel - brui

Noordduitsche Rood bonte - kuifvogel - donkere variatie

Makige - Japan-Frisé

Pyrrhura cruentata (blauwkeelparkiet)

Een zeldzaam stukje schoonheid

Van alle pyrrhura's is de cruentata de grootste en zeker ook een van de mooiste. Wie het geluk heeft gehad om deze vogels eens in het echt te mogen zien, zal dit zeker nooit meer vergeten. Misschien is het wel daarom dat de cruentata ook de (tot nu toe) enige pyrrhura is die op Cites lijst 1 staat en in het wild daadwerkelijk met uitsterven is bedreigd. Gelukkig is het een soort die in de avicultuur ruim vertegenwoordigd is en zich redelijk eenvoudig voortplant. De kans dat de soort in het geheel uitsterft, schat ik zodoende niet zo hoog in, maar het legt de lat bij ons kwekers dus wel degelijk hoger om verstandig en professioneel met de hobby om te gaan. Laat ik om te beginnen eens proberen de cruentata te omschrijven, iets wat vanwege de uitbundige tekening bijna onmogelijk is, dus daarom dit keer rijkelijk geïllustreerd met foto's.

Omschrijving

De lengte van de vogel is circa 30cm. Het voorhoofd en de schedel zijn donkergrijs tot zwart, geleidelijk verdeeld met beige/gele veren die naar de nek toe steeds meer aanwezig zijn. De oogstreek is vanuit de snavelbasis roodbruin die naar de oorstreek overgaat in beige/geel. De wangpartij is olijfgroen en rondom het oog bevindt zich een onbevederde grijze ring. Het oog is zwart, omringd met een gele ring. De snavel is hoornkleurig tegen het zwart aan.

De borst/keelpartij is blauw, overgaand naar blauwgroen aan zowel de keel- als buikzijde. Vanuit de keelpartij toont zich een blauwe rand die tot in de nek de afscheiding tussen kop en lichaam vormt.

Kopstudie cruentata

Als we vanuit de blauwe keel/borstpartij verder naar beneden gaan, volgt een groene buikzone die gevolgd wordt door een donkerrode buikpartij die veelal niet egaal is en verdeeld groene veren toont. Vanuit de nek naar de staart is de vogel eerst groen gevolgd door een donkerrode onderrug en stuit die naar de staartbasis weer overgaat in olijfgroen. De vleugels en vleugelzoom zijn groen met een helderode vleugelbocht, de ondervleugels zijn olijfgroen. De grote buitenste vleugelpennen zijn blauw aan de bovenzijde en zwart/grijs aan de onderzijde. De staart is aan de bovenzijde olijfgroen en aan de onderzijde roodbruin. Poten zijn grijs en nagels grijszwart. Tussen mannen en poppen is geen visueel onderscheid waar te nemen. Juvenile vogels zijn tot circa 2 maanden na uitvliegen te herkennen aan de lichte snavel, daarna zijn ze qua uiterlijk gelijk aan de oudervogels en hooguit nog te herkennen aan de iets rankere bouw. Noot: de genoemde omschrijving is algemeen, per vogel kunnen er detailverschillen optreden in met name de egaliteit van de rode buikpartij, het geel bovenop de kop en rond de oren en het blauw op de keel/nek.

juvenile cruentata

Verspreidingsgebied en gedrag in het wild

De cruentata komt voor in oostelijk Brazilië, van Bahia tot het zuiden, tot noordoostelijk São Paulo. In het wild is hij bedreigd met uitsterven

wat met name veroorzaakt is door verdwijning van de natuurlijke biotoop. De cruentata is een echte bosvogel en zijn biotoop is bijna volledig omgekapt. De schattingen lopen uiteen van 500 tot 1500 vogels in het wild, een stand die nu overigens redelijk stabiel lijkt te zijn, mede omdat de vogels opportunistisch blijken te zijn en zich nu meer richten op de vrijgekomen plantages en graan- en maïsvelden.

Verspreidingsgebied cruentata

De vogels leven paarsgewijs of soms in familieverband waarbij jonge, nog niet geslachtsrijpe vogels bij hun ouders blijven en soms zelfs meehelpten met het opvoeden van het volgende legsel.

Buiten de broedtijd leven ze in familiegroepen van zo'n 4 tot 10 vogels die zich soms uitbreiden tot meerdere familiegroepen tot wel 50 stuks. Ze houden zich met name op in dichte bebossing waar ze door hun schutkleuren moeilijk waar te nemen zijn. Ze zoeken met name de rijpe fruitbomen op, waardoor ze al trekkend door het oerwoud relatief grote afstanden afleggen. De vogels laten zich alleen rond zonsop- en ondergang én wanneer ze verstoord wegvliegen, horen. Eenmaal gevormde paren blijven bij elkaar. Het zijn vrij schuwe vogels die de nachten doorbrengen in boomholten. Broeden doen ze op vrij grote hoogte in holten van bomen. Gemiddeld legt de pop 4 tot 9 eieren.

Meer dan andere pyrrhura's zijn de cruentata's gespecialiseerd in het eten van vruchten, nectar en bloesems. De vergelijking kan hier zeker gemaakt worden met diverse lorisoorten en vijgpapegaaien. Al naargelang het aanbod wordt de voeding aangevuld met droge zaden, noten en bessen.

Mijn ervaringen met de cruentata

Al sinds ik in het bezit ben van pyrrhura's, is het mijn wens om ooit eens de cruentata in mijn collectie te mogen hebben. Na een oproep op internet kreeg ik een reactie van iemand die een koppel had zitten, niet gesekt maar volgens de man was het 100% zeker een koppel. Ze zagen er perfect uit en ik was verrukt dat ik sowieso cruentata's in bezit kon krijgen! De koop was snel gesloten en de vogels kregen een mooie vlucht toegewezen. Deze bestaat uit een binnen- en buitenverblijf waarvan ik het binnenverblijf elke avond afsluit, zodat ik en de burens niet gewekt worden door de vogels. Het binnenverblijf meet 90X80X200cm en het buitenverblijf meet 200X80X200. Overigens valt het geluidsniveau van pyrrhura's erg mee. Net zoals in de natuur maken ze alleen in de vroege ochtend, rond de avond en bij alarm wat geluid. De rest van de dag zijn ze zo goed als stil.

bovenaanzicht buitenvluchten

Vanuit de woonkamer kon ik zien dat het perfect klikte. Er werd volop gevoerd en zelfs gepaard. Het gedrag van de vogels is een studie waard. Zodra ik aandacht aan ze geef, word ik getrakteerd op een show van imponeergedrag. De kopveren zetten zich op, de vleugels worden gespreid en de kop beweegt zich heen en weer. Verder zijn ze van nature erg speels en nieuwsgierig, waarbij alles onderzocht moet worden en niks aan hun aandacht ontsnapt.

Twee jaren waren inmiddels verstreken, maar helaas bleven eieren uit. Uiteindelijk was ik zo verstandig om ze te laten seksen en u voelt het vast al aankomen...het waren twee mannen. Wat was ik teleurgesteld in

de medemens... Maar goed, door schade en schande wordt men wijs en vanaf toen kwamen er geen ongesekste pyrrhura's meer binnen! Het volgende probleem diende zich toen aan. Ik moest aan twee poppen zien te komen. Inmiddels was Internet aardig op gang gekomen en na een aantal maanden zoeken heb ik in België twee aan elkaar onverwante poppen kunnen bemachtigen. De mannen had ik inmiddels al enkele maanden uit elkaar gehaald, zodat ze eerder een nieuwe vogel zouden accepteren. Na een weekje observatie zijn de vogels gekoppeld en dit ging eenvoudiger dan ik verwachtte. Het klikte bij beide koppels zeer goed! Helaas begon na enkele weken een van de mannen zich te plukken en wel zodanig dat dit tot bloedens toe gebeurde en hij niet meer kon vliegen, iets wat ik nog nooit bij een pyrrhura heb meegemaakt. Na dit een jaar aangezien te hebben is de vogel uit zijn lijden verlost en ben ik op zoek gegaan naar een nieuwe man, die ik ook redelijk snel heb gevonden.

Het andere koppel had inmiddels tweemaal eieren gehad. Helaas waren beide legfels onbevucht, waarschijnlijk omdat de man al bijna 25 jaar oud was. Omdat iemand voor zijn oude pop een maatje zocht is deze ingeruild voor een man van gelijke leeftijd als de pop. Dus uiteindelijk na een viertal jaren had ik twee complete koppels gezonde en broedrijpe vogels!

Foto 6: kweekkoppel met imponeergedrag van de pop

Het jaar daarop ging ik met spanning het kweekseizoen in. Beide koppels klikten perfect met elkaar en er werd regelmatig gevoerd en getreden. Rond april zag ik bij een van de poppen de onderbuik dikker worden wat bij pyrrhura's de eieren doet aankondigen (wanneer daadwerkelijk het eerste ei gelegd wordt, kan echter nog wel een week of twee duren). Niet lang daarna werd de onderbuik van het tweede popje ook dik. Dit zou wat zijn, twee koppels met eieren! En inderdaad na een paar spannende dagen lag in beide blokken het eerste ei. Vervolgens verschenen om de twee soms drie dagen weer eieren, totdat er in het ene blok acht en in het andere blok zelfs elf eieren lagen. Na schouwen bleken deze zelfs allemaal bevrucht te zijn, geweldig!

De blokken die ik gebruik zijn trouwens 25x25x80cm met een invleggat van 5cm. In het blok doe ik enkele wilgentakken van circa 60cm lengte. Deze takken worden helemaal verknagd waardoor er schone houtsnippers in het blok komen en de luchtvochtigheid in het blok op peil blijft. Bovendien gebruiken de vogels de wilgentakken om naar boven en beneden te klauteren.

Foto 7: binnenvluchten met links kweekblok cruentata

De poppen zijn reeds bij het eerste ei gaan broeden waardoor na een dag of 22 de eerste jongen in de blokken lagen. Mijn vreugde was enorm toen ik na een dag zag dat er voer in de kroppen zat. De dagen erna was het bijna bij elke nestcontrole feest, alle eieren kwamen keurig

uit. Uiteindelijk zijn er zeven en negen jongen uitgekomen en vijf en zes jongen grootgebracht. Meer dan zes is teveel van het goede voor de ouders, heb ik gemerkt en door de overige jongen niet voor handopfoek in te zetten selecteer ik de sterkste vogels uit. De jongen werden keurig gevoerd en konden gemiddeld na zo'n dag of 12 tot 14 geringd worden, vuistregel bij pyrrhura's is dat ze geringd kunnen worden, wanneer de oogjes open gaan. De jongen moeten met zogenaamde 6,0mm CITES-ringen worden geringd.

Foto 8: collage van jongen; van uitkomen tot bijna uitvliegen

Na 50 tot 55 dagen vlogen de eerste jongen uit en hierna vlogen keurig om de dag de overige jongen uit. Na het uitvliegen keerden de jongen al meteen weer terug in het blok om daar bij te komen van het grote avontuur en na een week of twee zijn ze bijna de hele dag buiten het blok te vinden om 's avonds weer met zijn allen in het blok te slapen. De cruentata's zijn een kleine maand na het uitvliegen al ruimschoots zelfstandig, maar kunnen uitstekend bij de ouders blijven. Dit doen ze immers in de natuur ook! Ik laat de jongen altijd zo lang mogelijk bij de ouders zitten en vang ze rond kerst pas uit, zodat de ouders zich weer kunnen voorbereiden op het komende kweekseizoen. Door de jonge vogels bij de ouders te laten zitten leren deze veel meer dan wanneer je ze vroeg uitvangt, en bovendien probeer ik zo te voorkomen dat ze nog een ronde doen. Ik vind één ronde in het jaar meer dan genoeg vanwege de hoeveelheid eieren die deze vogels produceren. Je moet immers zuinig zijn op je vogels!

Groot was mijn verbazing toen ik begin augustus van vakantie terugkwam. Van een van de koppels was de pop verdwenen en ze bleek weer op zes eieren te zitten, terwijl de jongen van de eerste ronde nog in de vlucht zaten! Van deze ronde zijn uiteindelijk vier jongen grootgebracht, waardoor ik in totaal vijftien jongen uit twee koppels op stok had. Na seksen bleken het zes mannen en negen poppen te zijn. Van het verhaal

AFCON KUNSTSTOF - GAAS

Een ijersterk produkt, weer- en windbestendig. Vogels kunnen niet beschadigen. Ideaal voor volières
Div. mazen 4x4 - 13x13 - 14x15 - 22x18 mm Werkbreedte 2 of 4 meter. Zwart-transparant

13x13	13x13	13x13
vanaf 200 m ² of meer	vanaf 25 m ² tot 200 m ²	vanaf 1 m ² tot 25 m ²
Slechts € 1,00 per m ²	Slechts € 1,30 per m ²	Slechts € 1,40 per m ²

Goedkoop te verzenden binnen 24-48 uur

Telefonisch bereikbaar van 8.00 tot 23.00 uur: 06-53 48 69 32

Van 22.00 tot 23.00 uur Tel.: (0591) 61 26 07 Fax: (0591) 64 93 66

Verkoopadres: Schansstraat 50 7825 TA Emmen Internet: www.afcon.nl

Dutchy's® bestrijden bloedmijten natuurlijk! REFONA Respect For Nature

Bloedmijten worden in hun schuilplaats effectief en afdoende bestreden zonder gebruik van chemische middelen, maar door hun natuurlijke vijand.

Door op tijd onze Dutchy's® (roofmijten) uit te zetten, in nesten en broedkooien, kunt u aantasting voorkomen of bestrijden.

Meer informatie? www.refona.nl

dat er meer mannen dan poppen worden geboren, had ik in ieder geval geen last.

Foto 9: Cruentata's van circa vier maanden oud

Het jaar daarna hebben beide koppels zich beperkt tot een ronde. Op zich niet zo'n wonder, want ze hadden allebei een legsel van twaalf bevruchte eieren waarvan uiteindelijk dertien vogels op stok zijn gekomen (zeven mannen en zes poppen). Met 28 jongen in twee jaar mag ik niet ontevreden zijn en probeer ik op mijn manier een steentje bij te dragen om de soort in stand te houden.

Voeding

Mijn basisvoer voor de cruentata's (en trouwens al mijn pyrrhura's) is Code 7 van Van Himbergen, aangevuld met 12 tot 16% (afhankelijk van rust- of broedseizoen) zonnebloem-pitten. Het basisvoer probeer ik aan te vullen met de voedingsstoffen die ze in de natuur ook krijgen (fruit, bloesems en nectar). Zo krijgen ze meer dan andere pyrrhura's diverse fruitsoorten (rozenbottels, vlierbessen, paprika, druiven, appel, verse maïs en mandarijn; eigenlijk eten ze alles wel) en groenvoer. Als eivoer gebruik ik CÉDé eivoer voor parkieten dat ik aanleg met Roosvécée bosvruchten multivitamine, een maatschap insectenpaté voor de noodzakelijke dierlijke eiwitten en een maatschap Aves' lorivoer. Met name het lorivoer is een belangrijk bestanddeel van de voeding. In lorivoer zitten onder andere diverse sporenelementen, mineralen, nectar en stuifmeelpollen, juist deze elementen nemen de cruentata's in de natuur op en zitten niet of nauwelijks in eivoer of een zaadmengsel. Het eivoermengsel krijgen ze van circa november tot en met maart een tot twee keer per week en de overige tijd van het jaar bijna dagelijks. Uiteraard mogen vers drink- en badwater, sepi, oestergrit en maagkiesel niet aan het dagelijks menu ontbreken. Geef regelmatig trosgierst en verse wilgentakken en de vogels zullen het waarderen.

De cruentata als TT-vogel

Zelf vind ik de cruentata niet geschikt om in een TT-kooi te zetten. Door hun nieuwsgierige karakter hangen ze de hele dag tegen de tralies waardoor je de vogels na een TT met kapotte staarten terugkrijgt. Wanneer de vogels in een vluchtje gebracht kunnen worden, kunnen ze zeker meespelen om de hoofdprijzen. De cruentata's zitten bijna altijd strak in de veren en menig keurmeester wordt verleid door de kleurenpracht en het nieuwsgierige karakter. Let er wel op dat de CITES-papieren meegegeven moeten worden en de vogels een terugslag kunnen krijgen van eventuele temperatuurverschillen en TT-stress.

Tot slot

De cruentata is een prachtige vogel met een uniek karakter die in geen enkele kromsnavelcollectie zou misstaan. Er is langzamerhand rede-

lijk wat aanbod in Nederland, België en Duitsland en de prijs is ook niet meer zo hoog als vroeger (circa € 350-450 pp). Dus als men iets bijzonders en zeldzaams in de collectie wil hebben, dan is de cruentata een goede keuze. Wanneer iemand vragen heeft over het houden van of kweken met pyrrhura's of de cruentata in het bijzonder, dan kan hij altijd contact opnemen via JMVerkade@zonnet.nl.

Tekst en foto's: Jordi Verkade

Gebruikte naslagwerken:

Papegaaien en parkieten, Adri van Kooten
Standaardreizen Pyrrhura, keurmeestervereniging Tropische vogels en Parkieten NBvV
www.vogelproblemen.nl
<http://users.telenet.be/andre.bastiaens>
www.amdt-verlag.com
www.psittaciformes.nl

SUKSES Producten voor al uw zaadetende vogels

- Stalen Broed- en Stapelkooien **NIEUW!**
- Krachtvoerders
- Diverse soorten vitamines
- Kleurstoffen
- Waspoeders

www.sukses.tv

Delft, Tel (015) 214 29 01 | Fax (015) 380 17 93

Geslachtsbepaling door DNA uit veren

■ Betrouwbaar ■ Zonder risico ■ Diervriendelijk ■ Niet leeftijdsgebonden

Vederlichte prijzen! Hoe meer analyses, hoe lager de prijs.

1 - 3 analyses:	per € 14,99
4 - 10 analyses:	per € 13,99
11 - 20 analyses:	per € 12,99
21 - 40 analyses:	per € 11,99
af 41 analyses:	per € 10,99

tauros Diagnostik
Veterinair diagnostische analyses

Universität Bielefeld | Bio V
Universitätsstr. 25 | D-33615 Bielefeld
telefoon +49(0) 521.106.5484 | fax +49(0) 521.106.5654
www.tauros-diagnostik.de | email info@tauros-diagnostik.de

A.O.B. "DE VOGELWERELD"

Lees DE VOGELWERELD maandelijks tijdschrift van de A.O.B. Algemene Ornithologische Bond van België. Jaarlijks abonnement van januari tot december, ten bedrage van € 35. Te storten op Nederlandse postrekening 115834 met vermelding A.O.B. Tijdschrift voor Natuurwetenschappen - Bosveldstraat 2 - 9260 Wichelen (België)
Tel.: (0032)(0)52/42.21.75

COM / OMJ congres parkieten Piacenza

17 tot 19 april 2009

Vrijdagmiddag om 17.30 uur arriveerden Durk van de Molen en Kees Bink bij het zeer fraaie gebouw van de F.O.I. in Piacenza, waar ditmaal het congres van de parkieten voor de afgevaardigden van de verschillende landen gehouden zou worden.

Van uit Weeze naar Milaan gevlogen en dan per trein en bus, toch op de juiste plek gekomen, was het even moeilijk om het juiste adres te vinden. Eenmaal op de plek mocht het van ons ook wel beginnen. De afgevaardigden van België, Italië, Duitsland, Zwitserland Oostenrijk en Portugal waren ook reeds aanwezig.

Na enige tijd kwamen de afgevaardigden van Frankrijk ook ter plekke. Ca 18.45 uur opende dhr. Pierre Groux de bijeenkomst en gaf aan: dat hij de vergadering zou leiden en niet de sekteleider van het OMJ parkie-

ten dhr. Jean Pierre Rotzetter.

Als eerste punt ter bespreking stonden de grasparkieten op de agenda. Portugal heeft het voorstel; om de standaard van de WBO over te gaan nemen incl. het ideaalbeeld. Afgesproken wordt dat Portugal dit gaat voorbereiden en toe gaat sturen aan de afgevaardigden, die dan hun opmerkingen kunnen plaatsen.

Daarna wordt deze standaard gebruikt als COM / OMJ standaard. Hier na ontstaan een grote discussie over Deens bonte (recessief bonte) in welke schaal deze gekeurd moet gaan worden.

Na stemming blijken er 4 landen voor keuren in schaal 1 en 4 voor keuren in schaal 2. Voorstel wordt gedaan om deze mutant in een aparte schaal te keuren.

De eerste 3 rubrieken blijven gelijk qua beoordelingspunten. Rubriek

4: kleur wordt 20 punten en rubriek 5: masker en tekening samen beoordelen met 10 punten. Dit zal worden uitgewerkt en naar de landen worden gestuurd en de komende 3 jaar worden gebruikt tijdens de COM wedstrijden.

Hierna wordt de aanvaarding besproken van de wildvorm (kleine) grasparkiet.COM/OMJ heeft vorig jaar de experts uit Italië, Frankrijk en Portugal geraadpleegd over het toelaten van deze vogel op de COM wedstrijd. De overige landen zijn hierin niet gekend of gevraagd. OMJ heeft na raadpleging van deze landen besloten, deze soort toe te laten tot de COM wedstrijden.

De beschrijving van deze soort wordt gebruikt vanuit Italië, die geen afwijkingen vertoont bij die uit Nederland en België. Aanvaard door alle landen

Indeling van de groepen wordt over afgesproken:

1 alle normaalgetekenden, 2 de cinnamon reeks,3 de opaline incl. cinnamon reeks,4 de EF spangle reeks,5 Dominant bont reeks, 6 recessief bont reeks,7 lacewing, clearbody en fallowreeks,9 lutino en albino en DF spangle in witte en gele zwartogen, 10 alle andere mutaties. Een volgend punt was, welke keurbrief wordt hiervoor gebruikt. Ons voorstel om hiervoor de keurbrief Grote Parkieten te gebruiken wordt afgewezen door 5 landen en er komt een nieuwe keurbrief, die nu reeks gebruikt is in Italië bij de COM wedstrijd (tegen Ned, België en Duits) Wel is de afspraak om tussenvormen te straffen met minimaal 10 punten. (Algemeen aanvaard). Deze nieuwe soort worden gekeurd door keurmeesters met de bevoegdheid I.

De nieuwe examens voor keurmeesters worden weer gehouden volgens eerder principe van I tot en met N. Keurmeesters die nu alleen I of J t/m N hebben moeten opnieuw examens doen voor de ontbrekende secties, indien men dit wenst.

Examens kunnen alleen gedaan worden op de COM wedstrijd in januari en niet op wedstrijden elders onder COM auspiciën.

Na een zeer rommelige vergadering werd besloten om de volgende dag verder te gaan omdat het reeds 10.00 uur was geworden en nog de maaltijd gebruikt moest worden.

Na een verdiende nachtrust werd er zaterdag besloten een betere vergaderdiscipline te tonen. Hiervoor werd Daniël Hans (Frans en Duitstalig) gevraagd, na iedere spreker dit eerst te vertalen voor dat men verder gaat discussiëren. Algemene goed keuring hiervoor.

Daarna kwam het voorstel van Nederland aan de beurt om de gemeenschappelijke standaardis van de Agaporniden te aanvaarden als COM standaard. Aangenomen met algemene stemmen. Incl. de bont mutaties hier in. Gelijk hier achteraan werd er besloten de bont mutaties te aanvaarden in alle groepen van I t/m N.

Er worden bij COM alleen geen albino mutaties gevraagd in de oogring groep.

Zwitserland zal deze standaard Agaporniden gaan maken, met bij iedere beschrijving een foto of tekening. Foto's zullen worden gevraagd bij de BVA voor gebruik hiervoor. Italië zal de tekeningen aan leveren.

Hierna worden de groepen besproken van het vraagprogramma. Bij de Agapornis personatus wordt afgesproken dat er 1 groep komt voor de wildkleur, 1 groep voor de mutaties in de groen serie en 1 groep voor de mutaties blauw serie. Deze indeling gaat ook gelden voor de Agap fischerie, Agap liliana, Agap nigrigenis. Bij de Agap taranta, cana en pullaria is er 1 groep wildkleur en 1 groep voor de mutatie.

Hierna kwamen de Agapornis roseicollis aan bod, besloten is hier dat er maar 1 groep komt voor de groene roseicollis, dus de wildvorm wordt niet meer gevraagd als aparte groep.

Besloten is hier de groepen te gaan vragen zijnde 1: de groen serie, 2: de oranjemasker serie, 3: de aqua serie,4: de turquoise serie allemaal incl. Max 1 donker factor.

5: de serie vogels uit de groepen 1 t/m 4 met 2 donkerfactoren.

6: de opaline serie, 7: de cinnamon serie, 8: de pastel en pallid serie,9: de overgoten en gezoomde serie, allemaal incl. Max 1 donker factor. 10: de vogels uit serie 7 t/m 10 incl. 2 donkerfactoren. 11: de ino serie incl. opaline ino. 12: alle overige mutaties of mutatie combinatie groen serie. 13: alle overige mutaties of mutatie combinatie aqua en turquoise serie.

Hierna kwamen de Neophema ter bespreking. Hier is besloten om iedere soort een aparte groep te maken; 1 voor de wildvorm en 1 voor de mutaties.

Bij de valkparkieten zijn geen wijzigingen in de groepen. Omdat er geen Franstalige versie ter beschikking was van de gezamenlijke standaardis is deze niet aangenomen en blijft men nu zonder standaardis werken. Bij de groep K 19 is er een opdeling gemaakt en komen de Psephotus soorten apart(Hooded, Blue bonnet, Roodrug). 1 groep voor de wildvorm en 1 groep voor de mutatie. Nieuw wordt een aparte groep voor de Cyanoramphus (Kakariki). 1 groep voor de wildvorm en 1 voor de mutaties.

Bij de groep Platycercus (Rosella) is de Rosellaparkiet in een aparte groep geplaatst: 1 groep voor de wildvorm en 1 groep voor de mutaties. De overige soorten blijven samen in 1 groep voor de wildvorm en 1 groep voor de mutaties.

Bij de Psittacula(Halsbanden) is er een opdeling gemaakt in 3 groepen; 1 groep voor de wildvorm, 1 groep voor de mutaties in de groen serie en 1 groep voor de mutaties in de blauw serie.

Hierna is de groep Forpus aan de beurt ter bespreking.

De gezamenlijke standaardis van de Forpus zal als uitgangspunt gaan dienen voor de COM (maar zal pas later gemaakt gaan worden, eerst de grasparkieten dan de Agaporniden en dan pas de Forpus).

Hier wordt besloten dat er een opdeling komt bij de overige soorten Forpus.

Er komt nu een 1 groep Forpus coelestis wildvorm en 1 groep mutaties (muv de albino (niet gevraagd).

1 groep voor de Forpus concipillatus wildvorm en 1 groep voor de mutatie hiervan.

1 groep voor de Forpus passerinus wildvorm en 1 groep voor de mutaties hiervan.

De overige soorten Forpus komen in 1 groep voor de wildvorm en 1 groep voor de eventuele mutaties hiervan.

Bij de Bolborhynchus is er een opdeling gemaakt; 1 groep voor de wildvorm 1 groep voor de mutatie uit de groen serie en 1 groep voor de mutatie uit de turquoise serie, de rest van de groepen is gelijk gebleven. Als laatste kwamen de vogels aan bod uit de groep N. bij de lori veranderd er niets, bij de ara is er een opdeling gemaakt dat deze in een aparte groep komen en de overige soorten blijven samen in 1 groep. Hierna is het voorstel aangenomen om alle vogels in de hoofdgroep N te aanvaarden tot en met 7 jaar, in plaats van 4 jaar.

Alle aangenomen voorstellen zijn direct van kracht; voor de komende COM wedstrijd in Porto.

Ca 19.00 uur werd de vergadering gesloten en bedankte dhr. Pierre Groux alle aanwezigen voor hun inbreng en ook voor de vergaderdiscipline van deze dag.

Er zijn vele zaken besloten en afspraken gemaakt, die nu uitgewerkt moeten worden voor de komende COM wedstrijd.

De volgende ochtend zijn we na het ontbijt om 9.00 uur vertrokken, voor de terugreis en waren om 17.30 uur terug in Warnsveld, waarna Durk het laatste stukje nog naar Dalisen toe moest.

Durk van de Molen	namens N.B.v.V.
Kees Bink	namens A.N.B.v.V.

Terug kijkend op dit voor mij eerste congres, moet ik bekennen dat het erg rommelig en onrustig begon op de vrijdag en er eigenlijk niemand tevreden was, over hoe er vergaderd werd, maar dat de zaterdag zinvol geweest is en wij als Nederland best tevreden kunnen zijn met de uitkomsten van deze bijeenkomst.

Het opstellen van gezamenlijke standaardis met organisaties in Nederland en België en deze inbrengen bij het COM/OMJ, werp zeker zijn vruchten af en mogelijk kunnen we dit naar de toekomst wederom doen met de standaardis waar nu aan gewerkt wordt of gaat worden.

Kees Bink
Foto: Piet Onderdelinden

Volière van de maand

Beste volièrevrienden,

Toen ik 4 jaar geleden ben gaan samenwonen in een huurflat op de tweede etage, ben ik begonnen met een halsbandparkiet in een jock kooi. Ik vond dit geweldig en hij was super- tam. Al gauw wilde ik een grotere vogelruimte, maar op een flat op de tweede etage in combinatie met buiten wordt dat zeer moeilijk.

Toen we 2 jaar geleden een huis kochten met daarbij een mooie tuin, werd mijn droom al gauw werkelijkheid. Na de eerste klussen in huis te hebben gedaan, verdween ik in de tuin. Lees dat we in juli de sleutel kregen en dat ik in september buiten stond.

Ik had de plek al uitgezocht waar de vogels het meest uit de wind en regen zouden staan en toch van de zon konden genieten en waar we vanaf het nog te maken terras prima uitzicht op de vlucht konden hebben.

Het kostte me 5 intensieve weken waarin ik 's avonds en in de week-ends volop aan het bouwen was. Ik heb de volière van hout gemaakt, omdat ik dat zelf iets natuurlijker vind dan een van aluminium. Door middel van zelf gemaakte raamwerken heb ik alles met elkaar verbonden, zodat ik eventueel bij schade makkelijk een raamwerk kan vervangen.

Ik heb in het schuurtje het binnenhok zitten met de afmetingen 1.10 x 0.60 x 1.40 (l x b x h)

Hierbinnen worden alle vogels ook gevoerd, omdat mij uit eerdere ervaringen is gebleken dat het ten eerste een rommelig gezicht is en ten tweede de vogels zoveel 'goed' voer ernaast gooien, dat ik dat binnen allemaal kan opvangen door een zelfgemaakte bak die ik onder de voerbakken hang. Op deze manier bespaar ik ook nog voer. Alles is binnen ook geregeld met tl-verlichting die op tijdschakelaars zijn aangesloten, zodat er in de avond licht is dat langzaam overgaat in een nachtlamp die om elf uur uitgaat. Verder staat er een zelfgemaakte broedkooi met 3 vertrekken waarin 3 koppels kunnen broeden. Eventueel zwakke vogels zet ik ook wel eens apart in de kooi, zodat ze kunnen aansterken en daarna weer gezond terug in de volière kunnen.

Vanuit het binnenhok zijn er 3 uitgangen naar de buitenvolière, waaronder een beneden- uitgang, zodat ook mijn kwartels een warm verblijf hebben. Buiten is de volière voor ongeveer 1/3 overdekt, zodat ze bij slecht weer toch buiten zijn en droog zitten. De rest is niet overdekt,

waardoor de beplanting het nodige regenwater krijgt. Verder zit er een waterloop in, waarvan de vogels bij het aanzetten meteen gebruik maken. Ook hier heb ik her en der verlichting aangebracht waardoor de volière in de avond mooi tot haar recht komt.

In de volière bevinden zich op een speelstok na alleen maar takken uit het bos om het geheel een zo natuurlijk mogelijke uitstraling te geven. Ik ben begonnen met kanaries, rijstvogels, oranjeweuvers, wida's en goulds. Puur omdat ik het mooie vogels vind. Maar de rijstvogels en wevers zijn in de broedperiode niet de vriendelijk-ste, waardoor kweken onmogelijk was. Na veel erover te hebben gelezen en gevraagd heb ik de vogels verkocht en betere combinaties bij elkaar gekozen. Dit leidde ook direct tot mooie jonge vogels.

Momenteel leven er kanaries, goulds, mozambiquesijsjes, japanse meeuwjes, diamant- duifjes, kwartels en een mooie japanse nachtegaal in de volière.

Ik ben ook snel lid geworden van onze plaatselijke vereniging Kanaria in Apeldoorn, waar je altijd terecht kunt voor alles wat je wilt weten over volièrevogels.

De uitdaging van deze hobby is voor mij steeds de volière zo natuurlijk mogelijk te houden en zo een levend schilderij in de tuin te laten zijn. Ik ben er ook best trots op, wat dan ook de reden is dat ik jullie hier een stukje van wil laten zien.

Hanno Egberts in Apeldoorn (26 jaar)

Afmeting/hoog	met deurtjes			/ met klepjes en bakjes		
	30 cm	40 cm	50 cm	30 cm	40 cm	50 cm
30 cm	€ 3,00			€ 4,50		
40 cm	€ 3,50	€ 4,00		€ 5,00	€ 5,50	
50 cm	€ 4,00	€ 5,00		€ 6,00	€ 8,50	
60 cm	€ 5,00	€ 5,50	€ 8,50	€ 8,50	€ 7,50	€ 10,00
70 cm	€ 5,50	€ 6,50		€ 7,50	€ 8,50	
80 cm	€ 6,00	€ 7,50	€ 11,50	€ 9,00	€ 10,00	€ 14,00
100 cm	€ 8,00	€ 10,00	€ 13,00	€ 11,00	€ 13,00	€ 16,00
120 cm	€ 9,00	€ 11,00	€ 16,00	€ 13,00	€ 15,00	€ 19,00

Wij leveren ook fronten met zwarte spijl in 30, 40 en 50 cm hoog.

Op de fronten geven wij 10% korting bij bestelling boven € 100,00

Tevens leveren wij aluminium kokerprofiel, gaas en verbindingstukken.

Vogelspeciaalzaak Cor Quartel Richtersweg 15

7339 AA Ugelshoven (Apeldoorn) Tel. 055-5428539 of 06-51019283 Fax: 055-5403229

Franco levering
vanaf € 500,00
daar beneden
€ 30,00

Onkruiden en vogels deel 5

Wat je wel in het oog moet houden is de verspreiding van de kruiden die je zou willen plukken voor de vogels. Er zijn verschillende kruiden die het momenteel zeer slecht doen in de natuur. De kwaliteit van de bodem speelt daarbij een belangrijke rol, maar die kun je herkennen aan de kruiden die er groeien of die er niet voorkomen. Hetgeen er groeit, zegt meestal al genoeg over de inhoud van de bodem. De meeste kruiden die in het boek van Alois van Mingeroet beschreven zijn, vormen gelukkig geen zeldzaamheid; bij de soorten die dat wel zijn, staat dit uitdrukkelijk vermeld. Het komt er nu al op aan om wat ons rest van de natuur zo goed mogelijk te beschermen. Het gezegde 'onkruid vergaat niet' klopt niet helemaal. Als je het te hardhandig aanpakt, is het weg. Het probleem is dat je iets mist, als je het niet meer hebt. Vroeger waren we arm, nu hebben we overvloed, maar zijn we nu wel rijk?

Onkruiden deze maand

Overblijvende ossentong

Ossentong is weinig bekend in de vogelliefhebberij als voedsel voor de vogels. Nochtans is het als lekkernij gewenst. Van mei tot november kan men de zaaddoosjes plukken. Vindplaats: landbouwgrond en braakliggende terreinen.

Bosaardbei

Aardbeien zijn gemakkelijk te telen in tuin of serre. We nemen dan het best gecultiveerde. Er zijn er zelfs die twee oogsten per jaar geven. De aardbei die men koopt in de winkel, kan men in principe niet aan de vogels geven omdat het risico groot is dat ze niet vrij zijn van sproeistoffen.

Bernagie

Wordt sinds mensenheugenis gezaaid in tuinen, maar komt ook veel verwilderd voor in de natuur in bermen of op braakliggende gronden. Bijna alle zaadetende vogels zijn verzot op bernagie. Soms wordt bernagie ook wel komkommerkruid genoemd, ook imkers halen hun profijt uit de bloemen die zeer veel nectar bevatten.

Tekst en foto's: Alois van Mingeroet

bosaardbeien

Ossentong

Bernagie

foto: Pieter v.d. Hoven

Door Ger Essenberg

GELE KWIKSTAART

Ditmaal is de gele kwikstaart afgebeeld op onze kalender. Deze vogels komen zeer uitgebreid voor in Noord-Afrika, Europa, Azië en in Noord-Amerika. In deze gebieden komen 20 ondersoorten voor. Tijdens de trek vormen ze zich in grote groepen met witte kwikstaarten. De gele kwikstaart is een slanke olijfgroene vogel waarbij de onderkant heldergeel is. Zijn vlucht is golvend, over de grond zien we ze vaak lopen en dan weer rennen. Als ze in de winter met verschillende ondersoorten bij elkaar zijn, zijn ze zeer moeilijk te onderscheiden.

De zang bestaat uit korte, maar toch muzikale tonen op elkaar. Zo gauw ze terugkomen van de zuidelijke streken, vertonen de mannetjes een opmerkelijk baltsgedrag.

Deze vogels voelen zich het beste thuis in vochtige landen, moerassige gebieden langs rivieren en plassen met lage vegetatie. In Nederland is hij plaatselijk een algemene broedvogel. Van mei tot en met juli begint het vrouwtje met de bouw van het nest. Meestal op de grond. Dit is gemaakt van mos, gras, wortels, haren en dergelijke en bevindt zich vaak in de buurt van lage beschoeiing. (Zie kleine foto.) Er worden 4 tot 6 eieren gelegd; deze zijn wit met lichtbruine vlekken. De pop broedt deze over het algemeen alleen uit, hoewel het ook voorkomt dat de man meebroedt. Na 13-14 dagen komen de eieren uit. De jongen worden voornamelijk met insecten, spinnen en weekdiertjes gevoerd. Zoals vele grondbroeders kunnen ze het nest al met 14-15 dagen verlaten, maar zijn pas zelfstandig na ongeveer 28 dagen. Meestal kunnen de koppels twee rondes maken.

Buiten de broedtijd leven de kwikstaarten gezellig met elkaar, zij slapen dan in het riet, de struiken en de bomen. Overwinterde en trekkende troepen slapen soms in duizenden exemplaren bij elkaar. Vanaf begin september gaan ze op trek naar het zuiden om begin april terug te keren. Voor ons als vogelliefhebber een zeer interessante vogel.

Ze zijn zeer goed te houden evenals de grote gele en witte kwikstaarten. Ook zijn er al fokresultaten bekend. Maar men moet in de winter wel zorgen voor een vorstvrije plaats, vooral bij langere vorstperiodes. Ook het aantal uren licht speelt een rol, we geven ze minimaal 10 uur licht, zodat ze makkelijker de nacht doorkomen. Als dat niet gebeurt, gaan bij een zeer koude nacht deze vogels niet dood van de kou, maar van de honger. Vooral als ze 's nachts gestoord worden, verbruiken ze al hun energie.

De vogels komen het best tot hun recht, als ze ruim gehuisvest zijn: fokverblijven van 1,80 x 2 x 1m om ongeveer een maat te geven. Deze verblijven moeten niet te klein zijn, omdat kwikstaarten nogal beweeglijk zijn. De bodem moet van een goede bedekking voorzien zijn zoals aarde, mos, een flinke laag beukensnippers, omdat ze nogal gevoelige poten hebben. Zo voorkomt men zweertjes, knobbelvorming en schurft. Een betonnen vloer is dus niet aan te raden! De gele kwikstaart broedt het liefst op de grond of net iets daarboven. Door het broedgeedeelte met wat pollen gras aan te kleden en wat laag struikgewas in een hoek te plaatsen verhoogt men de broedkans. De man zal dankbaar gebruik hiervan maken om op de verhoging zijn lied te laten horen.

DE BLAUWBORST

Helaas is het op de foto niet duidelijk te zien, maar ik vermoed dat we hier te maken hebben met de witgesterde blauwborst – *Luscinia svecica cyaneola*, een vogel die voorkomt in Europa, Azië, West-Alaska en Noord-Amerika. Behalve de witgesterde kennen we ook nog de roodgesterde blauwborst, *Luscinia svecica svecica*, die echter niet in Nederland, maar wel in Scandinavië en Rusland voorkomt.

Blauwborsten zijn prachtige vogels om te zien en ook hun zang zal velen van ons bekoren. Zo gauw het maar een beetje licht wordt, zal hij zijn fraaie liedje ten gehore brengen. De vogels zijn normaal niet te zien, wij kunnen ze alleen vinden, als wij met een goeiofend oor op hun gezang afgaan.

Net als onze kwikstaarten zijn blauwborsten bewoners van waterrijke gebieden waar ze in wat zompige terreintjes met een dichte vegetatie voorkomen. In deze gevarieerde natte gebieden vinden zij de vele soorten insecten, slakken, spinnen en wormen, waarmee ze zich zullen voeden. Vooral in de herfst pikken ze hier en daar ook wel wat bessen weg.

Het broedgebied van de witgesterde blauwborst reikt van Nederland en België in het westen tot Midden-Europa en verder via Polen, Rusland tot in Oost-Siberië. Blauwborsten broeden op de grond goed verborgen tussen het riet of in dicht struikgewas en dan bij voorkeur in een kommetje op een dicht begroeide helling. Dit nest wordt gemaakt van grashalmen, mos en wat dode riethalmen. Maximaal worden ongeveer 6 eieren gelegd. Deze zijn groenblauw en soms voorzien van wat vlekjes op de stompe kant. De eieren worden hoofdzakelijk door het popje 12-14 dagen bebroed. De jongen verlaten na een dag of veertien het nest en kunnen dan nog niet goed vliegen.

In de zomer is hij bij ons een zomergast en in de herfst trekt hij naar West-Afrika tot zuidelijk van de Sahara. Op de trek die in het voorjaar in april plaatsvindt en in het najaar van augustus tot in september zijn ze trouwens slechts in moerassige streken aan te treffen.

In een goed dichtbegroeide met klimop en vele andere planten ruime volière komt de blauwborst ook wel tot broeden. Als we ze ongeveer half maart bij elkaar plaatsen, zullen ze in het begin wel wat najagen, maar na verloop van tijd zal het mannetje regelmatig baltsen, wat altijd een indrukwekkend gezicht is. Dit gebeurt altijd op de grond, de man gaat dan tegenover de pop zitten met zijn blauwe borst vooruit en zingt dan uit volle borst. Terwijl het mannetje luid zingend toekijkt, zal ondertussen het popje haar nestje bouwen, waarbij ze lang gras, kokosvezels, mos en dierenhaar gebruikt. Het voedsel moeten we dan wat meer aanpassen en behalve het universeelvoer en de insectenpaté geven we ze wat meer buffalo's, pinky's, wasmotten, miereneitjes en witte meelwormen.

foto: Pieter Onderdelinden

De Europese kanarie deel 2

Domesticatie in verschillende kleurstammen.

De afgelopen decennia hebben verschillende kwekers geprobeerd via de kleurkanarie verschillende kleuren bij de Europese kanarie in te kweken. Jan van Hurck, Rien Pieters, Huub Vervest, R. Driesmans, F. Foerink en de heer Rebel hadden het idee om op deze wijze witte, gele, agaat en bruine Europese kanaries te kweken. In de meeste gevallen werd een kleurkanarieman gekoppeld aan een Europese-kanariepop. Volgens deze kwekers moest dit mogelijk zijn, omdat in het verleden gebleken was dat door het inkweken van de kapuzensijns, een veel verdere neef van de kanarie dan de Europese kanarie, de rode kleur bij de kleurkanarie was in te kweken. In de meeste gevallen zijn de mannelijke F-1 kruisingen kleurkanarie x Europese kanarie vruchtbaar.

Hier een overzicht van de kweekresultaten van de Europese kanarie x goudisabel pastel ino kleurkanarie bij de heer Rebel.

Uit deze combinatie kwamen kruisingen die 50 % Europese kanarie- en 50 % kleurkanariebloed hadden. De jongen waren allen groen, doch de mannen waren split voor bruin, isabel, agaat en pastel en mogelijk ino. Een jongeman uit deze combinatie werd gekoppeld aan een Europese-kanariepop. Uit deze paring kwam een isabel (bruin/agaat) pop.

bruin pastel pop
agaat pop
wildkleurige man
wildkleurige pop

Uit deze jongen werden drie koppels samengesteld namelijk:

- A: agaatpop x Europese-kanarieman. Dit gaf als resultaat een wildkleurige man 87,5 % cinibloed en 12,5 % kleurkanariebloed.
- B: bruinpastel pop x Europese-kanarieman. Hieruit kwamen geen jongen.
- C: De wildkleurige man 75 % Europese kanarie werd met zijn zus, de wildkleurige pop 75 % Europese kanarie gekoppeld. Uit dit koppel werden enkele jongen geboren waaronder pastellen. Deze stierven echter na enkele dagen. Mogelijke oorzaak hiervan is de nauwe verwantschap van de vogels. Ook de aanwezigheid van de pastelfactor zou een verzwakking van de jongen teweeg kunnen brengen.

Het daaropvolgende jaar worden alle vogels gekoppeld aan een Europese kanarie, hetgeen jongen geeft die 93,5 % Europese-kanariebloed hebben.

M. Maertens

Behalve de heer Rebel hebben de bovengenoemde kwekers ook soortgelijke combinaties Europese kanarie x kleurkanarie en omgekeerd opgezet.

Huidige situatie

De kwekers die dachten door het inkweken van de kleurkanarie bij de Europese kanarie onbeperkte mogelijkheden te hebben met de kweek van de Europese kanarie, zijn inmiddels alleen een illusie rijker. De heer Rebel kreeg in de derde generatie al met een letaactor te maken. Uit het koppel C kwamen jongen die niet levensvatbaar bleken te zijn. Hij dacht dat de pastefactor en het kweken in familieverband de oorzaak van de niet levensvatbaarheid van de jongen zou zijn. Maar de andere kwekers kregen vanaf de derde generatie ook jongen die niet levensvatbaar waren en in volgende generaties waren een steeds groter deel van de vogels onvruchtbaar. Op zich is dit vreemd. Je zou verwachten dat bij vogels die genetisch steeds dicht bij de Europese komen te liggen, de vogels juist vitaler en vruchtbaarder zouden zijn. In de praktijk blijkt dit echter niet zo te zijn. We kunnen dit steriel zijn mogelijk verklaren doordat er bij de F6 en F7 een zogenaamd genetisch slot optreedt. We zien dit proces vaker bij het veredelen en kruisen van verschillende soorten vaste planten en rozen. Deze worden steriel en kunnen dan ook alleen vegetatief vermeerderd worden. Bijvoorbeeld door het enten, scheuren of stekken. Dit genetisch slot voorkomt dat soorten die genetisch dicht bij elkaar liggen, zoals de roodpootvalk en de torenvalk, een soort op zich gaan vormen. Zoals het nu lijkt, is de enige manier om kleurmutaties bij Europese kanaries te kweken het spontaan ontstaan van kleur-

mutaties bij de Europese kanarie. Dit is in het verleden al eens gebeurd bij Jan van Hurck. Het is Jan niet gelukt om deze kleur, waarschijnlijk een agaatkleurige vogel, vast te leggen. Momenteel is er één kweker binnen onze vereniging die een kleurmutatie van de Europese kanarie heeft. Hij heeft reeds meerdere vogels van deze kleur en de verwachting is dan ook dat hij deze mutatie vast kan leggen.

Tekst: Paul Oude Elterink,
Foto's: Piet Onderdelinden

Volierebouw Nederland

Onze specialiteit is... Topkwaliteit!

Hermes Volierebouw Nederland
Wijk bij Duurstede
Nieuwe Tielseweg 57-22
4001 JT Tiel
Telefoon: +31 (0)344-752140
Fax: +31 (0)344-752141
Mobiel: +31 (0)643-111280
Website: www.volierebouw.com
E-mail: info@volierebouw.com

Roete materiaalgebruik Door gebruik te maken van een gesandiseerd en uniek aluminium profiel is oxidatie, en daeromgevolge een langzame vergifftiging van de vogels, onmogelijk.

Schitterende afwerking Door originele poppogels te gebruiken kunnen de vogels zich niet aan de parasieten of giftstoffen beschadigen. Ook bij gebruik van polycarbonaatplaten, geen verkleuringen, barsten, algemene vorming of stuk-vreten.

Duurzame afwerking Perfecte 45 graden hoekverbindingen zonder giftige plaats, koppelstukken te gebruiken. Zelfs schuurwiel, vijlen en dergelijke zijn op zijn minst gevaarlijk.

Kleuren Ro/wan zijn standaard gesandiseerd ofRAL 5009 groen, alle andere RAL-kleuren zijn op bestelling leverbaar.

Gaas Wij gebruiken een A1a-betendij stalen gaas, daarna verzinkt en vervolgens voorzien van een laag aluminium met daagewent zelf een zwarte poedercoating.

BIRDY-FINECT

STOP bloedluizen !!!!

Nicolai Teake - Nederland
"Ik gebruik **BIRDY-FINECT** omdat ik vorig seizoen heel goede resultaten mee geboekt heb. Net als met enkele andere birdy producten zoals **birdy-health** en **birdy-sil plus** in het drinkwater ... als pre- en probiotica gebruik ik **birdy-total protect** !

Walter Dejonghe - Keurmeester KBOF
"**birdy-finect** maakt komaf met de gevreesde bloedluis en vogelmijt
Ik vernevelde in april wekelijks om eventueel aanwezige eitjes van bloedluis te vernietigen
Mei en Juni vernevelde ik om de 14 dagen in de kweekkooi onder de zandlade.
Ik heb tot op heden nog geen bloed- en/of vogelmijt kunnen waarnemen."

Jan van Overvelt - Essen Keurmeester KBOF
"Dankzij het gebruik van **birdy-finect** heb ik nog geen bloedluis of zwarte luis gezien. Ik wil het wel verder gebruiken en kijken of het ook nog effectief is als de temperaturen omhoog gaan."

Al de birdy producten zijn te verkrijgen in de betere speciaalzaak :
Meer info : H. Meijer (Quiko Nederland) - Tel 0541 512 842

Vraag vrijblijvend naar onze informatiefolder **voor vogels** boordevol tips en handige schema's voor het ganse seizoen

www.birdy-products.com - info@birdy-products.com

De ijsvogel – *Alcedo atthis*

Mijn eerste kennismaking met de ijsvogel dateert van december 2002, toen een inwoner uit een nabijgelegen dorp mij belde met de mededeling dat er een 'tropisch vogeltje' bij hem tegen het raam was gevlogen. Het vogeltje leefde nog, maar was erg versuft. Via, via had hij gehoord dat ik een volière met tropische vogels bezat en mogelijk wel voor het vogeltje wilde zorgen. Een half uur later stond de man voor mijn deur en u raadt het al: het was geen tropisch vogeltje, maar een ijsvogel. Gelukkig had ik nog een lege vlucht in de volière. Hierin werd het versufte ijsvogeltje voorzichtig losgelaten. Na enkele uren bleek het ijsvogeltje van de schrik bekomen en fladderde het weer gezond rond in de volière. Ik besloot het vogeltje weer uit te vangen en los te laten. Voordat ik dat deed heb ik echter nog wel een paar mooie foto's van het ijsvogeltje gemaakt.

Verspreiding

De ijsvogel komt voor in een groot deel van Europa, behalve het grootste deel van Scandinavië en Schotland, in Azië ten zuiden van Siberië tot Japan en op de Salomonseilanden, en lokaal in Noordwest-Afrika. In Europa loopt de noordgrens door Zuid-Zweden, ongeveer ter hoogte van Stockholm, en Zuid-Finland. In België en Nederland is hij een zelden waargenomen broed- en standvogel. Incidenteel trekt hij 's winters weg.

Grootte

De ijsvogel heeft een lichaamslengte van 16 tot 20cm, en een lichaamsgewicht van 34 tot 44 gram. De spanwijdte van de vleugels bedraagt 24 tot 26cm.

Leeftijd

Ijsvogels worden maximaal 15 jaar oud. Door allerlei oorzaken worden ze echter gemiddeld niet ouder dan 2 jaar.

Uiterlijke kenmerken

Ijsvogels hebben een metaalglanzend blauwgroene rug, kruin en vleugels. De staart en stuit zijn kobaltblauw. Verder heeft de vogel een witte keelvlak en witte nekbands. De wangen en de buik zijn warm oranjebruin. Het blauw op de rug en vleugels is lichter dan dat van de kop. De poten zijn oranje-rood. Jonge ijsvogels zijn te herkennen aan hun valere verenkleed met donkergrijs gerande borstveren, gevlekte kruin, lichte snavelpunt en donkerbruine poten. Voor de overige uiterlijke kenmerken verwijs ik graag naar de foto's.

Geslachtsonderscheid

De man en pop verschillen van elkaar door de kleur van de snavel. Deze is bij de man volledig zwart, terwijl de pop een roodoranje vlek op de ondersnavel bezit. Jonge ijsvogels zijn te herkennen aan hun korte snavel met witte punt, donkere pootjes en hun doffere verenkleed.

Leefgebied

In Europa komt de ijsvogel voornamelijk voor langs langzaam stromende wateren als beken, rivieren, kanalen, sloten. Soms worden ze ook aangetroffen langs de oevers van grotere plassen, meren, grindgaten en riviermondingen met brak water en getijverschil. In Oost- en Zuidoost Azië worden ijsvogels voornamelijk langs de kust aangetroffen, in mangrovebossen, langs riviermondingen en in de nabijheid van getijdenpoelen.

Voor hun voedsel zijn ijsvogels afhankelijk van visrijk, helder en ijsvrij water. Hierbij is het belangrijk dat ze bij de jacht op kleine visjes niet worden gehinderd door reflectie van licht in het water. Ze hebben daarom een duidelijke voorkeur voor schaduwrijke wateren. In de broedtijd leven ze voornamelijk in de nabijheid van steile oeverwallen van zand of leem, waarin ze een nesthol kunnen uitgraven. Zelden wordt gebroed in steile wanden die wat verder van het water af liggen. De ijsvogel is over het algemeen een standvogel. De vogels die echter boven de 40e breedtegraad leven, zoals de Finse en Russische populaties, trekken 's winters weg. In hun leefgebied zijn alle wateren dan bevroren, waardoor het voor deze vogels onmogelijk is aan voedsel te komen. Tijdens de trek kunnen ze afstanden tot wel 2000km afleggen. Vogels uit Scandinavië worden 's winters ook in Nederland aangetroffen.

Ijsvogels in Nederland

De ijsvogel staat op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland. Tussen 1995 en 2002 schommelde hun aantal in ons land tussen minimaal 30-70 broedparen (1997) en maximaal 650-700 broedparen (2002). De ijsvogel is in Nederland een standvogel. Bij strenge vorst hebben ze het in ons land zwaar te verduren. Hun voedsel, in hoofdzaak kleine visjes, is dan gedurende lange tijd door een ijslaag onbereikbaar. Tijdens strenge winters krijgt de populatie dan gevoelige klappen. Een verlies van 80-95% is dan geen uitzondering. Grote verliezen waren er bijvoorbeeld tijdens de strenge winters van 1995/96 en 1996/97. De soort kent dan ook van nature grote schommelingen. Na een strenge winter duurt het meestal 5 tot 7 jaar alvorens de populatie zich weer heeft hersteld tot een niveau van vóór een strenge winter. Momenteel kent Nederland ongeveer 350 broedparen in Nederland. Ijsvogels zijn niet alleen afhankelijk van voldoende (kleine) vis en waterinsecten, maar óók van geschikte broedplaatsen. Als broedplaats wordt behalve van steile oeverwanden ook gebruik gemaakt van stevige wortelkluiten van omgevallen bomen, waarin de vogels een nestgang graven. In de broedperiode, van maart tot augustus, houden de volwassen ijsvogels zich vrijwel uitsluitend in de omgeving van hun nestplaatsen op. Vanaf juni zwerfen de eerste jongen uit. Zij verlaten dan het broedgebied van de oudervogels om op zoek te gaan naar voedsel.

Voortplanting

De paartijd begint zo rond februari. Het mannetje gaat dan op zoek naar een vrouwtje, meestal hetzelfde vrouwtje als het voorgaande jaar. De paarvorming begint met een achtervolging in de lucht, in de buurt van het nest. Na de achtervolging strijken beide vogels neer op een tak en richten zich, met de snavel licht omhoog, verticaal op. Deze houding doet sterk denken aan een dreighouding, maar de snavel blijft gesloten en de veren op de rug en kruin worden niet opgericht. Tijdens deze houding maakt het mannetje met zijn voorlijf zwaaiende bewegingen.

Na de paarvorming begint het mannetje met de bouw van het nest. Als het mannetje een oud nest wil betrekken, toont hij dit door er geregeld in en uit te vliegen. Ingeval van een nieuw nest klemt het mannetje zich vast aan de oeverwand om vervolgens met de snavel de grond weg te graven. De vrijgekomen aarde veegt hij met de poten uit het hol. Het hol dat gegraven wordt, bestaat uit een licht olopende gang met een doorsnede van 5 tot 5,5cm en een lengte van 30 tot 100cm. Deze gang eindigt in een ronde nestkamer, waarin de eieren worden gelegd. De opening van het hol bevindt zich meestal zo'n 90 tot 180cm van de grond af. Voor het bouwen c.q. graven van het nest hebben de vogels ongeveer een week nodig. Als het nest af is, volgt de balts. Tijdens de balts wordt door het mannetje een visje aangeboden aan het vrouwtje. Zodra het vrouwtje de vis heeft geaccepteerd en opgegeten, volgt de paring. Het vrouwtje toont haar paarbereidheid door zich horizontaal te strekken. Het mannetje zweeft eerst kort boven haar in de lucht, om daarna op haar rug te landen en haar te bevruchten. Tot aan het leggen van de eitjes vinden meerdere paringen plaats. Hierbij vindt echter geen baltsgedrag meer plaats. In ons land worden de eerste eitjes meestal half maart gelegd. De nestkamer waarin de eitjes worden gelegd, is onbedekt. Een legsel bestaat veelal uit vier tot acht witte eitjes. Ze hebben een doorsnede van ca. 2cm en een gewicht van 3,6 tot 4,7gr. Er wordt pas gebroed bij het leggen van het laatste ei. Hierdoor komen de eieren ongeveer tegelijkertijd uit. De eitjes worden door beide vogels gebroed. Hierbij wisselen ze elkaar iedere twee tot vijf uur af.

De broedduur bedraagt 18 - 21 dagen. De jongen worden naakt geboren. Na ongeveer een week zijn ze al met korte veren bedekt. De jongen worden door beide oudervogels verzorgd. Tijdens de opfokperiode worden de jongen in hoofdzaak gevoed met insecten, visjes en kleine kreeftjes. De eerste twee à drie weken blijven de jongen in de nestkamer waardoor de bodem van de nestkamer vervuild raakt met braakballen, visschubben, graten en andere voedselresten. Later wachten de jongen de ouders op in de gang.

In de nestkamer zitten de jongen in een stervorm, met de snavels naar buiten gericht. Het jong dat voor de ingang zit, krijgt als enige voedsel. Nadat dit jong zijn voedsel heeft gekregen, schuift hij een plaats op. Op deze manier krijgt ieder jong voer.

Na 23 tot 27 dagen verlaten de jongen het nest. Na het verlaten van het nest worden de jonge ijsvogels nog twee tot vier dagen door de oudervogels gevoerd. Vaak is het ouderpaar dan al begonnen aan een tweede broedsel, in een andere nestgang. Eenmaal zelfstandig worden de jongen door de oudervogels weggejaagd of verlaten ze uit zichzelf het territorium van de ouders. Jonge vogels zijn na een jaar geslachtsrijp.

*Tekst en foto's: A. van Kooten
www.vogelproblemen.nl
www.papegaaien.net*

jeugdpagina
@
nbvv.nl

ADJE IS UIT LOGEREN

Zoals ik de vorige keer al had geschreven heb ik ook agaporniden zitten waar ik mee kweek en op tentoonstellingen sta.

Af en toe wordt er eens een jong dat 3 tot 4 weken oud is uit het nest gehaald en tam gemaakt. Een hele klus maar ook erg leuk om te doen.

Mijn oma, die altijd even wil kijken bij de vogeltjes, had eens met opa overlegd. En ze waren er over eens geworden dat er maar een vogeltje moest komen.

Voor de gezelligheid. Oma is helemaal gek van

ADJE

Adje. Dus oma, heeft een kleurtje agapornis uitgezocht en zodra ik een jong had heb ik die gereserveerd en is die naar binnen gekomen. Maar, zoals de meeste wel zullen weten, word een vogel beter tam als er geen andere vogels in de buurt zijn. Dus de oplossing: Adje mag bij Opa en Oma gaan logeren. Hij was de laatste tijd een beetje humeurig. Beet af en toe en was het liefste de hele dag uit z'n kooi. Dus een droom die uitkomt voor zo'n vogeltje als hij.

LOLA

172 onze vogels, mei 2009

Hij logeert nu nog bij Opa en Oma heeft de tijd van z'n leven. Opa plagen als die een puzzeltje aan het maken is. De mooiste verhaaltjes vertellen aan oma. Heerlijk rond vliegen en alleen in z'n kooitje als Opa en Oma even weggaan of 's nachts. Hij heeft alles wat een vogelhartje begeert. In het begin was het lastig. Hij stond niet voor het raam. Dat kan natuurlijk niet. Dus hij was heel chagrijnig en beet ontzettend. Dus oma, net haar ramen gezeemd, Adje voor het raam gezet. En het eerste wat ie dus doet is lekker in bad. En eens heerlijk met z'n vleugeltjes fladderen. Raam vies. Helaas. Maar dat vind Oma niet erg. Lola, zo heet de toekomstige vogel van oma, is bijna groot genoeg om weg te gaan. En dan mag prins Adje weer bij ons wonen. En of ie dat nou zoveel leuker vind... Dat moet ik nog zien... Want bij ons is het gewoon een vogeltje een geen prins Adje.

Groetjes van Danielle Kaastra, Adje en Lola.

Vreemd nieuws ...

Vrouw ruilt kinderen in voor vogel

Drie personen zijn in Louisiana gearresteerd, omdat ze twee kinderen voor een kostbare vogel hadden geruild. Paul (46) en Brandy (27) Romero hadden een advertentie

geplaatst, waarin zij voor 1500 dollar een kaketoet te koop aanboden. Donna Greenwell reageerde en zei dat ze de vogel wilde kopen. De 51-jarige Greenwell stelde vervolgens voor om de vogel te ruilen tegen twee van de drie kinderen waar zij op paste. Naar eigen zeggen was het vanwege haar baan als vrachtwagenchauffeur heel moeilijk om voor de kinderen te zorgen. Na onderhandelingen gingen de twee kinderen, een meisje van vier en een jongetje van vijf jaar, naar de Romero's en kreeg Greenwell de kaketoet en 175 dollar. De politie kreeg een anonieme tip binnen van iemand die het vreemd vond dat de Romero's ineens twee kinderen in huis hadden. Naar later bleek wilde het paar altijd al graag kinderen hebben. Zowel Greenwell als de Romero's worden beschuldigd van ontvoering. De kinderen zijn voorlopig bij een pleeggezin geplaatst. De kaketoet is weggehaald uit het huis van Greenwell.

Vogel

copy

TIP VAN DE MAAND

Nele (13 jaar) vroeg op het jeugdforum om suggesties voor speeltjes voor haar lachduifjes. Patrick had een mooi idee:

"Duivendraaiding"

Voor kleine duifjes kun je heel eenvoudig een leuk "draaiding" maken:

Je maakt een kruis van 2 even lange latjes.

Aan de 4 uiteinden maak je een zitstokje.

In het midden, waar de latten bij elkaar komen boor je een gat.

Je maakt dit geheel ergens aan vast met een spijker (met uiteraard een kop die niet door het gat past) niet te strak want dan draait de schommel niet.

Op het bondsbureau konden we het natuurlijk niet laten om er even eentje in elkaar te knutselen en op de bijgaande foto zie je het resultaat. Aan de hand van de foto kun je het "draaiding" wel namaken. Tip: hang 'm aan de wand van je voliëre en zet er een klein voerbakje bij.

Het exemplaar op de foto geven we overigens meteen maar weer cadeau. De eerste liefhebber die ons er over mailt (je weet wel: jeugdpagina@nbvv.nl) en z'n naam en postadres erbij zet krijgt 'm thuisgestuurd!

VOGELS IN HET NIEUWS

In het Thalenpark in Drachten raakte Paaszondag een meeuw verstrikt in een stuk vliegerdraad. De vogel zat met de vleugel vast tussen hemel en aarde en medewerkers van de Dierenambulance konden het dier niet redden. Daarom werd uiteindelijk de brandweer van Drachten, die altijd klaarstaat voor mens en dier, ingeschakeld. Met groot materieel arriveerde de brandweer ter plaatse. Met de ladderwagen werden eerst enkele takken verwijderd, waarna het dier uit de lucht kon worden gehaald. De medewerkster van de Dierenambulance heeft vervolgens het vliegertouw van de veren verwijderd. De meeuw is voor verzorging met de ambulance mee genomen.

VOOR JULLIE GEZIEN:

Hou je van kleuren? We vonden prachtige kleurplaten van vogels op <http://kids.flevoland.to/kleuren/vogels.shtml>

En games met vogels als onderwerp vindt je op <http://www.freegamez.be/games/Vogels.html>

SCHOOL OP BEZOEK: ...

Annemiek (5) en Sander(4) Bos zitten op de basisschool "de Hoeksteen" in Emmer-Compasuum. Hun vader Alex is een enthousiast vogelkweker. Annemiek en Sander wilden daarover hun schoolklas natuurlijk wel eens iets laten zien!

Dus kwamen groep 1 en groep 2 op 7 april met z'n veertigen langs om een kijkje te komen nemen.

De jonge vogeltjes vonden ze ontzettend boeiend, er waren er dan ook bij die er erg van onder de

indruk waren. Nadat ze enkele nestjes hadden gezien, konden ze in kleine groepjes nog even in het hok kijken. Daarna was er tijd voor ranja en een kleine traktatie en nog een beetje spelen bij ons in de tuin. Ook waren er voor een iedereen enkele kleurplaten met vogels. Omdat de tijd begon te dringen en ze eigenlijk nog niet weg wilden moesten ze nog in een stevige pas weer naar school lopen om de ouders daar niet te laten wachten. De juffen en de kinderen vonden het een zeer geslaagde middag en vonden het voor herhaling vatbaar.

Misschien een goed idee om op deze manier je hobby een beetje te promoten? Zeker weten dat er binnen jullie vereniging wel iemand is die je wil helpen met het organiseren van zo'n uitstapje!

NOG EEN KNUTSEL TIP

Je kunt dit silhouet overnemen op een plaatje triplex en voorzichtig uitzagen met een figuurzaagje. Boor een gaatje voor het oogje. Het resultaat kun je gebruiken voor van alles! Maak bijvoorbeeld boekensteuntjes door het uitgezaagde deel precies in het midden van

twee haaks op elkaar geschroefde plankjes te lijmen. Mooi schilderen en ... klaar!

Natuurlijk kun je de tekening ook gebruiken om uit te knippen, bijvoorbeeld voor een raamversiering.

Lukt het niet om het silhouet op de juiste grootte over te tekenen? Geen paniek: even een malltje en we sturen je het op! Hoef

je het alleen maar even uit te printen.

Onderweg gezien

Torenvalk (*Falco tinnunculus*)

De Torenvalk is een kleine roofvogel met een overwegend roodachtige kleur, puntige vleugels en een zeer lange staart. Het vrouwtje heeft een roestbruine rug en is groter dan het mannetje. Het mannetje is te herkennen aan zijn blauwgrijze kop. De lange staart heeft een zwarte eindband. Torenvalken komen in alle werelddelen voor, behalve op Antarctica. De lengte bedraagt 33 tot 39 cm. De spanwijdte is 60 tot 80 cm. en het gewicht varieert van 155 tot 193 gram. Torenvalken maken zelf geen nest, maar maken gebruik van verlaten nesten van grote vogels, b.v. kraaien. Ook nestelen ze in holle bomen. In stedelijke gebieden leggen ze de eieren vaak op richels. De Torenvalk heeft zich goed aangepast aan de mens, toch leeft hij bij voorkeur in een halfopen landschap. De hofmakerij begint al in maart, waarbij het mannetje een luchtshow opvoert boven het wijfje, dat op een tak zit. Rond half april legt het vrouwtje 3 tot 5 eieren, die ze gedurende 28 dagen bebroedt. Het mannetje brengt haar voedsel. Als de eieren uitgekomen zijn, houdt het wijfje de jongen warm, terwijl het mannetje doorgaat met voedsel brengen. Doordat het vrouwtje groter is dan het mannetje, is zij beter in staat om prooien te verscheuren ten behoeve van de jongen. Door het kleinere formaat van het mannetje, is hij de betere jager. Hier zie je maar weer hoe mooi de natuur in elkaar zit. Na 4 tot 5 weken kunnen de jongen vliegen. Ze worden dan nog wel een lange tijd door de ouders gevoerd. Het aantal jongen, dat groot wordt, is afhankelijk van het

voedselaanbod. Dat zie je ook bij de andere roofvogels. In het veld is de Torenvalk heel goed te herkennen. Je ziet ze vaak 'biddend' in de lucht hangen. Altijd met de kop in de wind en hun vleugelslag aangepast aan de windsnelheid. De Torenvalk jaagt hoofdzakelijk op muizen, maar eet ook jonge ratjes, kikkers, insecten en mussen. De vogel jaagt niet zomaar op muizen. Muizen lopen altijd vaste trajecten, daarbij laten ze hun urine achter. De torenvalk ziet infrarood en dus ook het urinespoor van de muis. Op die manier is hij in staat om de muis op te sporen. Als ik in het veld loop, heb ik meestal een verrekijker bij me. Door een kijker zie je de jacht van de Torenvalk veel beter. Als hij 'biddend' in de lucht hangt moet je hem eens volgen. Op het moment, dat hij een prooi ziet draait hij tegen de wind in en gaat stil hangen. Vaak begint dat op dertig meter hoogte. Als hij de prooi goed in het zicht heeft, laat hij zich elke keer een aantal meters zakken. Op het moment, dat hij kans van slagen heeft, stort hij zich op de prooi. Ik heb me vaak verbaasd over de snelheid waarmee de Torenvalk zich op zijn prooi stort. Je denkt, dat overleeft hij niet, maar de timing van de vogel is kennelijk zo perfect, dat hem niets overkomt. Langs de snelwegen zie je vaak torenvalken hangen. Helaas vallen daar ook de meeste slachtoffers. Ik weet niet hoe U er over denkt, maar roofvogels maken op mij altijd een grote indruk.

Piet Zwinkels

onze vogels, mei 2009 179